

1.

CUM SE FORMULEAZĂ CEREREA DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ. CUM SE FORMULEAZĂ ÎNTÂMPINAREA

1.1. CEREREA DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ (ACȚIUNEA)

DOMNUL PREȘEDINTE,

Subsemnatul(a)/Subscrisa⁽¹⁾ _____, cu domiciliul/sediul în⁽²⁾ _____/ cu punct de lucru/filială/agenție/sucursală în _____, având număr de înmatriculare în registrul comerțului _____, cod fiscal _____, cont bancar _____, cu domiciliul procesual ales⁽³⁾ _____

- ⁽¹⁾ Se vor înscrie numele și prenumele complet al reclamantului persoană fizică/denumirea completă a societății comerciale/instituției publice reclamante, în caz contrar, instanța poate dispune anularea cererii, în raport de dispozițiile art. 133 CPC, care are următorul conținut: „Cererea de chemare în judecată care nu cuprinde numele reclamantului sau al pârâtului, obiectul ei sau semnătura, va fi declarată nulă. Lipsa semnăturii se poate totuși împlini în tot cursul judecății. Dacă pârâtul invocă lipsa de semnătură, reclamantul va trebui să semneze cel mai târziu la prima zi de înfățișare următoare, iar când este prezent în instanță, în chiar ședința în care a fost invocată nulitatea”.
- ⁽²⁾ Se vor menționa domiciliul concret și actual al reclamantului persoană fizică, înscris în cartea de identitate (localitatea, strada, numărul, blocul, scara, etajul, apartamentul, sector/județul)/adresa sediului societății comerciale/instituției publice reclamante (localitatea, strada, numărul, blocul, scara, etajul, apartamentul, sector/județul), precum și datele de identificare ale acesteia: numărul de înmatriculare în registrul comerțului (J), respectiv de înscriere în registrul persoanelor juridice, codul fiscal (codul de identificare fiscală – CUI/CIF) și contul bancar (codul IBAN); în caz contrar instanța poate dispune măsura suspendării judecății în conformitate cu art. 155¹ CPC, iar după un an poate perima cererea de chemare în judecată. Articolul 155¹ CPC are următorul conținut: „Când constată că desfășurarea normală a procesului este împiedicată din vina părții reclamante, prin neîndeplinirea obligațiilor prevăzute de lege ori stabilite în cursul judecății, instanța poate suspenda judecata, arătând în încheiere care anume obligații nu au fost respectate. Dispozițiile art. 108³ sunt aplicabile. La cererea părții, judecata va fi reluată dacă obligațiile la care se referă alin. (1) au fost îndeplinite și, potrivit legii, aceasta poate continua. Dispozițiile art. 155 alin. (2) se aplică în mod corespunzător”.
- ⁽³⁾ Mențiunea nu este obligatorie și trebuie să apară doar dacă persoana fizică/juridică ce are calitatea de reclamant dorește comunicarea actelor de procedură altundeva decât la domiciliul/sediul său. În acest caz este obligatoriu, conform dispozițiilor art. 93 CPC, să fie arătată și persoana însărcinată cu primirea actelor de procedură. În caz contrar, chiar dacă a fost indicat expres un domiciliu procesual ales (localitatea, strada, numărul, blocul, scara, etajul, apartamentul, sector/județul), fără a se identifica și persoana care are mandatul de a primi actele de procedură, comunicarea respectivelor acte de procedură (printre care se numără citația și hotărârea) se va realiza la sediul reclamantului.

pentru comunicarea actelor de procedură la numitul(a) _____, cu domiciliul/sediul în _____, prin reprezentant legal⁽⁴⁾ _____, în calitate de reclamant,

în contradictoriu cu pârâtul(a)⁽⁵⁾ _____, cu domiciliul/sediul⁽⁶⁾ în _____/cu punct de lucru/filială/agenție/sucursală în _____, având număr de înmatriculare în registrul comerțului _____, cod fiscal _____, cont bancar _____, prin reprezentant legal⁽⁷⁾ _____, formulăm prezenta

CERERE DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ

și solicităm instanței ca prin hotărârea ce o va pronunța

- să constate/să dispună _____;
- să oblige pârâta la _____

În fapt, arătăm că _____

În drept, ne întemeiem pretențiile pe dispozițiile⁽⁸⁾ _____

În probațiune, solicităm instanței încuviințarea probei cu înscrisuri, a probei testimoniale cu⁽⁹⁾ _____ martori, a probei cu interogatoriul pârâtului și a probei cu expertiză judiciară în specialitatea _____, în temeiul dispozițiilor art. 167 alin. (1) din Codul de procedură civilă, ca fiind pertinente, concludente și utile soluționării cauzei.

-
- ⁽⁴⁾ Se va înscrie numele reprezentantului legal în persoana căruia au fost stabilite, legal sau prin convenția asociaților sau, după caz, a acționarilor, atribuții de reprezentare a persoanei juridice.
- ⁽⁵⁾ Se va indica denumirea pârâtului persoană juridică/numele pârâtului persoană fizică, în caz contrar instanța putând dispune anularea cererii în raport de dispozițiile art. 133 CPC.
- ⁽⁶⁾ Se vor preciza adresa domiciliului concret și actual al pârâtului persoană fizică, înscris în cartea de identitate (localitatea, strada, numărul, blocul, scara, etajul, apartamentul, sector/județul)/adresa sediului pârâtului persoană juridică (localitatea, strada, numărul, blocul, scara, etajul, apartamentul, sector/județul), precum și, după caz, numărul de înmatriculare în registrul comerțului (J), respectiv de înscriere în registrul persoanelor juridice, codul fiscal (codul de identificare fiscală – CUI/CIF) și contul bancar (codul IBAN), în caz contrar instanța putând dispune suspendarea judecării cauzei în conformitate cu dispozițiile art. 155¹ CPC, iar după trecerea unui an de la momentul suspendării, instanța va perima cererea de chemare în judecată.
- ⁽⁷⁾ Reprezentantul legal al persoanei juridice este, de regulă, directorul societății comerciale sau administratorul acesteia/directorul instituției publice; indicarea sa în calitate de reprezentant legal nu are semnificația juridică a chemării sale în judecată ca pârât distinct.
- ⁽⁸⁾ Se vor indica textele de lege pe care reclamantul își întemeiază pretențiile. Indicarea temeiului de drept nu leagă instanța, care va putea califica acțiunea în funcție de descrierea situației de fapt și a obiectului acțiunii.
- ⁽⁹⁾ Se va menționa numărul martorilor propuși.

În cadrul probei cu înscrisuri, anexăm prezentei cereri, în fotocopie certificată pentru conformitate cu originalul, în două exemplare, următoarele înscrisuri⁽¹⁰⁾: _____. De asemenea, solicităm obligarea pârâtului, în temeiul dispozițiilor art. 172 din Codul de procedură civilă, sub sancțiunea prevăzută de art. 174 din Codul de procedură civilă, să depună la dosarul cauzei, în copie certificată pentru conformitate cu originalul, următoarele înscrisuri⁽¹¹⁾ _____.

În privința probei testimoniale, indic în vederea audierii în calitate de martori pe numiții⁽¹²⁾ _____, cu domiciliul în _____, pentru dovedirea _____, solicitând citarea lor în această calitate.

În privința probei cu interogatoriul, solicităm citarea pârâtului, cu mențiunea personal la interogatoriu, sub sancțiunea aplicării dispozițiilor art. 225 din Codul de procedură civilă⁽¹³⁾, în dovedirea faptelor personale vizând⁽¹⁴⁾ _____, urmând a depune la dosarul cauzei, la termenul de administrare a probelor, interogatoriul în formă scrisă.

Proba cu expertiza judiciară în specialitatea _____ are următoarele obiective⁽¹⁵⁾: _____; în acest sens solicităm instanței să pună în vedere expertului desemnat să țină cont de documentele depuse de noi la dosarul cauzei și să ne citeze⁽¹⁶⁾ la efectuarea lucrărilor expertizei.

Solicităm instanței judecarea cauzei în lipsă⁽¹⁷⁾, în conformitate cu dispozițiile art. 242 alin. (2) din Codul de procedură civilă și comunicarea tuturor actelor de procedură, inclusiv a întâmpinării,

⁽¹⁰⁾ De exemplu, contractul individual de muncă, fișa postului, procesul-verbal de cercetare disciplinară, acte de stare civilă etc.

⁽¹¹⁾ Prevederile art. 172-174 CPC sunt aplicabile în situația în care partea adversă deține respectivele înscrisuri. Potrivit art. 172 CPC, când partea învederează că partea potrivnică deține un înscris privitor la pricină, instanța poate ordona înfățișarea lui; cererea de înfățișare nu poate fi respinsă dacă înscrisul este comun părților sau dacă însăși partea potrivnică s-a referit în judecată la înscris ori dacă, după lege, ea este obligată să înfățișeze înscrisul.

Articolul 174 CPC prevede: „Dacă partea refuză să răspundă la interogatoriul ce s-a propus în dovedirea deținerii sau existenței înscrisului, dacă reiese din dovezile administrate că l-a ascuns sau l-a distrus sau dacă, după ce s-a dovedit deținerea înscrisului, nu-l înfățișează la cererea instanței, aceasta va putea socoti ca dovedite pretențiile părții care a cerut înfățișarea, cu privire la cuprinsul aceluia înscris”.

⁽¹²⁾ Se vor menționa numele și adresele complete ale persoanelor indicate în calitate de martori (localitatea, strada, numărul, blocul, scara, etajul, apartamentul, sector/județul).

⁽¹³⁾ Potrivit art. 225 CPC: „Dacă partea, fără motive temeinice, refuză să răspundă la interogatoriu sau nu se înfățișează, instanța poate socoti aceste împrejurări ca o mărturisire deplină sau numai ca un început de dovadă în folosul părții potrivnice”.

⁽¹⁴⁾ De exemplu, intenția sa reală la încheierea contractului, realitatea plăților efectuate de către reclamant pârâtului; nerespectarea de către angajator a dispozițiilor legale care reglementează concedierea; refuzul pârâtului de eliberare a adeverinței cu date despre activitatea profesională a salariatului etc.

⁽¹⁵⁾ Se arată obiectivele urmărite prin efectuarea expertizei, cum ar fi, de exemplu, dovedirea corectei îndepliniri a atribuțiilor de serviciu de către salariat, calculul punctajului și valorii pensiei etc.

⁽¹⁶⁾ În măsura în care pentru expertiză este nevoie de o lucrare la fața locului.

⁽¹⁷⁾ Nu este obligatoriu să se ceară judecata în lipsă, însă în ipoteza în care nici partea adversă nu a cerut aplicarea dispozițiilor art. 242 alin. (2) CPC (privind judecata în lipsă), instanța este obligată să ia măsura suspendării judecării cauzei, iar după trecerea unui an să constate, din oficiu, perimarea cererii lăsate în nelucrare.

la adresa de domiciliu/sediu indicată în preambulul cererii/ la adresa aleasă pentru comunicarea actelor de procedură, în conformitate cu dispozițiile art. 93 și art. 86 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu dispozițiile art. 274 din Codul de procedură civilă, solicităm instanței să oblige pârâta la plata cheltuielilor de judecată ocazionate de acest proces⁽¹⁸⁾.

Depunem prezenta cerere de chemare în judecată în două exemplare⁽¹⁹⁾, unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat pârâtului, ambele exemplare fiind însoțite de un set de înscrisuri în fotocopii certificate pentru conformitate cu originalul. Anexăm procura sub semnătură legalizată/împuntemicirea avocațială/delegația de reprezentare⁽²⁰⁾.

Semnătura⁽²¹⁾

Domnului Președinte al Judecătorei/ Tribunalului/ Curții de Apel⁽²²⁾ _____

COMENTARII

Noțiune 1. Este necesar a nu se confunda cererea cu acțiunea. Cererea reprezintă actul procedural de sesizare a instanței, forma scrisă a acțiunii, suportul scriptic pe care sunt expuse pretențiile.

Depunerea cererii 2. Cererea se depune la registratura instanței competente de pe raza domiciliului/reședinței/sediului reclamantului/pârâtului.

➔ **De reținut.** *Este vorba despre domiciliul înscris în cartea de identitate a reclamantului/pârâtului, domiciliu de pe teritoriul României și despre instanța care are în aria de competență teritorială jurisdicție asupra respectivului domiciliu/sediu; este important să nu se confunde*

⁽¹⁸⁾ În litigiile de muncă și de asigurări sociale cererile sunt scutite de taxa judiciară de timbru și timbru judiciar; astfel, pot fi cerute sub forma cheltuielilor de judecată: onorariul avocatului, în măsura în care partea și-a angajat un apărător; onorariul expertului, cheltuieli legate de audierea martorilor etc., când administrarea probelor a implicat efectuarea unor cheltuieli etc.

⁽¹⁹⁾ Potrivit art. 113 CPC, la cererea de chemare în judecată se vor alătura atâtea copii de pe cerere câți pârâți sunt. Dacă mai mulți pârâți au un singur reprezentant sau dacă pârâtul are mai multe calități juridice, se va comunica o singură copie de pe acțiune și de pe înscrisuri și se va înmâna o singură citație. Potrivit art. 112 pct. 5 CPC, când dovada se face prin înscrisuri, se vor alătura la cerere atâtea copii câți pârâți sunt, mai mult câte o copie de pe fiecare înscris, pentru instanță; copiile vor fi certificate de reclamant că sunt la fel cu originalul.

⁽²⁰⁾ În cazul în care cererea este depusă prin mandatar convențional/avocat/consilier juridic.

⁽²¹⁾ Semnătura de pe cererea de chemare în judecată trebuie să fie olografă (scrisă de mână), nesemnarea cererii putând conduce la anularea acesteia de către instanță. Raportat la dispozițiile actuale ale Codului de procedură civilă, nu este necesar ca pe înscrisul conținând acțiunea să figureze și imaginea ștampilei/ sigiliului instituției/ societății reclamante, fiind suficientă semnătura olografă a reprezentantului legal al reclamantei sau a persoanei delegate să îi țină locul, însoțită de înscrierea în clar a numelui reprezentantului legal sau, după caz, a persoanei care îl înlocuiește temporar.

⁽²²⁾ Se va indica instanța competentă material și teritorial să soluționeze cauza.

de către reclamant judecătoria cu tribunalul, mai ales când cererea este expediată prin poștă.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reședința și actele de identitate ale cetățenilor români (art. 26) dispune, în acest sens, că domiciliul persoanei fizice este la adresa la care aceasta declară că are locuința principală, iar Decretul nr. 31/1954 (art. 13) prevede că domiciliul unei persoane fizice este acolo unde ea își are locuința statornică sau principală. Potrivit art. 27 din O.U.G. nr. 97/2005, dovada adresei de domiciliu se poate face cu unul dintre următoarele documente:

- (a) acte încheiate în condițiile de validitate prevăzute de legislația română în vigoare, privind titlul locativ;
- (b) declarația scrisă a găzduitorului, persoana fizică sau juridică, de primire în spațiu, însoțită de unul dintre documentele prevăzute la lit. a);
- (c) declarația pe propria răspundere a solicitantului, însoțită de nota de verificare a polițistului de ordine publică, prin care se certifică existența unui imobil, faptul că solicitantul locuiește efectiv la adresa declarată, pentru persoana fizică ce nu poate prezenta documentele prevăzute la lit. a) și b); pentru minorii și persoanele fizice puse sub interdicție, declarația se dă și se semnează de către părinți sau de către reprezentanții lor legali;
- (d) documentul eliberat de primărie, din care să rezulte că solicitantul sau, după caz, găzduitorul acestuia figurează înscris în Registrul agricol.

➔ **De reținut.** *Reședința reprezintă locuința persoanei care are caracter vremelnic și nu îndeplinește cerințele legale necesare pentru a putea fi considerată drept domiciliu al acesteia. O.U.G. nr. 97/2005 (art. 29 și art. 30) prevede, în acest sens, că reședința este adresa la care persoana fizică declară că are locuința secundară, alta decât cea de domiciliu; reședința se înscrie în actul de identitate la cererea persoanei fizice care locuiește mai mult de 15 zile la adresa la care are locuința secundară.*

Sediul persoanei juridice se stabilește potrivit actului care a înființat-o sau statutului (art. 39 din Decretul nr. 31/1954).

Cererea se depune:

- (a) personal, prin prezentarea unui act de identitate pentru luarea în cunoștință a termenului de judecată;
- (b) prin mandatar, împuternicit prin procură reprezentată de un înscris sub semnătură legalizată. Operațiunea juridică a legalizării semnăturii de pe un înscris sub semnătură privată intră în atribuțiile unui notar public;
- (c) prin poștă. Cererea poate fi expediată prin scrisoare simplă sau prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire ori prin utilizarea unei firme de curierat. Pentru că anumite acte emise de angajator trebuie contestate într-un anumit termen (de exemplu, decizia de sancționare disciplinară în termen de 30 de zile calendaristice de la comunicare), este bine ca reclamantul să păstreze recipisa de expediere a scrisorii recomandate sau chitanța, respectiv înscrisul care poartă data înmânării cererii pentru expediție către firma de curierat; sau
- (d) prin avocatul ales. Pentru a primi termenul în cunoștință este necesar ca avocatul să prezinte oficialului de la registratură împuternicirea avocațială și legitimația de avocat vizată la zi.

3. Cererea trebuie depusă în dublu exemplar sau în atâtea exemplare câți părți sunt chemați în judecată, plus un exemplar pentru dosarul cauzei.

Forma scrisă a cererii 4. Cererea trebuie formulată în scris (de preferință tehnoredactată), într-o manieră lizibilă, clară și, pe cât posibil, fără dezvoltări a unor argumente sau împrejurări care nu au legătură directă cu măsura concedierii.

➔ **De reținut.** *Procedul tehnoredactării cererii este preferabil scrierii de mână, pentru că astfel se evită eventualele neînțelegeri pricinuite de un scris mai puțin caligrafic. Dacă cererea este astfel concepută încât să cuprindă toate nemulțumirile și istoricul relațiilor dintre salariatul concediat și angajatorul său, există riscul ca amplitudinea scriptică a cererii să dilueze substanța pretențiilor și să facă mult mai greu de urmărit împrejurările esențiale pentru soluționarea cauzei.*

Conținutul cererii 5. Cererea trebuie să conțină, în mod obligatoriu, următoarele elemente (potrivit art. 112 CPC):

(A) numele și domiciliul/reședința reclamantului persoană fizică, respectiv denumirea, sediul reclamantului persoană juridică, precum și, după caz, numărul de înmatriculare în registrul comerțului (J), respectiv de înscriere în registrul persoanelor juridice, codul fiscal (codul de identificare fiscală – CUI/CIF) și contul bancar (codul IBAN);

Dacă reclamantul locuiește în străinătate, va arăta și domiciliul ales în România, unde urmează să i se facă comunicările privind procesul.

Capacitatea procesuală de folosință • Reclamantul, persoana fizică sau juridică care sesizează instanța, prin intermediul cererii de chemare în judecată, trebuie să aibă capacitate procesuală de folosință. Potrivit art. 41 alin. (1) CPC, orice persoană care are folosința drepturilor civile poate să fie parte în judecată.

Persoanele fizice dobândesc capacitatea de folosință a drepturilor civile, în principiu, la momentul nașterii [drepturile copilului sunt recunoscute de la concepție, dacă el se naște viu – art. 7 alin. (2) din Decretul nr. 31/1954] și ea încetează la data morții, constatată fizic sau declarată pe cale judecătorească [art. 7 alin. (1) din Decretul nr. 31/1954]. Nicio persoană nu poate fi lipsită în totalitate de capacitatea de folosință, însă legea admite, în situații de excepție, îngrădiri ale acestei capacități, cu titlu de sancțiune (de exemplu, decăderea din drepturile părintești) ori de protecție (de exemplu, incapacitatea soților de a încheia acte juridice de vânzare-cumpărare între ei) [art. 6 alin. (1) din Decretul nr. 31/1954].

Capacitatea persoanelor juridice este guvernată de principiul specialității capacității de folosință, potrivit art. 34 din Decretul nr. 31/1954; rezultă că persoana juridică nu poate avea decât acele drepturi și nu-și poate asuma decât acele obligații care corespund obiectului ei de activitate, potrivit legii, actului de înființare sau statutului. Este important ca, la formularea cererii de chemare în judecată, să se verifice dacă persoana juridică are capacitate de folosință, ca urmare a dobândirii personalității juridice prin înregistrare, autorizare sau alte forme prevăzute de lege pentru dobândirea personalității juridice.

Atât la formularea cererii de chemare în judecată, cât și pe parcursul procesului trebuie să se verifice capacitatea de folosință a părților.

➔ **De reținut.** *Actele procedurale îndeplinite de o persoană lipsită de capacitate de folosință sau în contradictoriu cu o asemenea persoană sunt nule absolut; cererea de chemare în judecată va fi anulată dacă a fost formulată de o persoană lipsită de capacitate de folosință. În cazul persoanei fizice, lipsa capacității de folosință înseamnă că cererea a fost introdusă în numele unei persoane decedate, dar fără a exista un mandat încheiat înainte de data decesului. Excepția lipsei capacității de folosință este una de fond, peremptorie și absolută, care poate fi invocată în orice etapă a procesului, de către instanță din oficiu, de procuror sau de părți.*

Capacitatea procesuală de exercițiu

- Reclamantul trebuie să aibă capacitate procesuală de exercițiu. Potrivit art. 42 CPC, persoanele care nu au exercițiul drepturilor lor nu pot sta în judecată decât dacă sunt reprezentate, asistate ori autorizate în chipul arătat de legile sau statutele care rânduiesc capacitatea sau organizarea lor.

Persoanele fizice lipsite de capacitatea de exercițiu – care nu au împlinit vârsta de 14 ani, precum și cele puse sub interdicție (art. 11 din Decretul nr. 31/1954) – nu pot sta în judecată personal, decât prin reprezentantul legal (părinții, tutorele, curatorul).

Persoanele fizice cu capacitate de exercițiu restrânsă – cu vârste cuprinse între 14 și 18 ani (art. 9 din Decretul nr. 31/1954) – pot să stea în proces personal, dar asistate de reprezentantul lor legal (părinți, tutore, curator). Cei care îi asistă pe minori vor fi citați în fața instanței și vor semna, alături de minori, toate cererile formulate. Împlinirea vârstei de 14 ani pe parcursul soluționării unui litigiu determină transformarea reprezentării în asistare, astfel că se impune citarea minorului în cauză, alături de reprezentantul său legal.

Conform Codului muncii [art. 13 alin. (1) și (2)], persoana fizică dobândește capacitate de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani. Persoana fizică poate încheia un contract de muncă în calitate de salariat și la împlinirea vârstei de 15 ani, cu acordul părinților sau al reprezentanților legali, pentru activități potrivite cu dezvoltarea fizică, aptitudinile și cunoștințele sale, dacă astfel nu îi sunt periclitate sănătatea, dezvoltarea și pregătirea profesională. Prin urmare, în litigiile de muncă, în cauză se dispune numai citarea minorului, titular al unui contract de muncă, care efectuează toate actele de procedură.

Persoana juridică, conform art. 35 din Decretul nr. 31/1954, își exercită drepturile și își îndeplinește obligațiile prin organele sale. Actele făcute de organele persoanei juridice, în limitele puterilor conferite, sunt actele persoanei juridice înseși.

Statul participă la raporturile juridice prin Ministerul Economiei și Finanțelor, cu excepția cazurilor în care prin lege se prevede reprezentarea sa prin alt organ [art. 25 alin. (2) din Decretul nr. 31/1954].

Autorizarea intervine atunci când reprezentantul legal al celui lipsit de capacitate de exercițiu sau ocrotitorul legal are nevoie, pentru anumite acte juridice, de o autorizare specială dată de organul competent.

➡ **De reținut.** *Sanțiunea pentru formularea unei cereri de chemare în judecată de către o persoană lipsită de capacitate de exercițiu este nulitatea relativă, potrivit art. 43 alin. (2) CPC. Această nulitate poate fi acoperită dacă reprezentantul incapabilului sau curatorul acestuia va confirma actul procedural formulat de persoana lipsită de capacitate de exercițiu. Excepția lipsei capacității procesuale de exercițiu poate fi invocată în orice stare a pricinii, chiar pentru prima dată în recurs, de către oricare dintre părți, de procuror sau de instanță din oficiu.*

Interesul promovării acțiunii

- Reclamantul trebuie să justifice interesul promovării acțiunii. Interesul reprezintă folosul practic, din punct de vedere al consecințelor juridice, pe care îl obține reclamantul prin promovarea acțiunii. Interesul trebuie să fie născut, actual și legitim.

➡ **De reținut.** *Néndeplinirea oricăreia dintre aceste cerințe poate fi invocată prin excepția lipsei interesului, care este o excepție de fond, peremptorie și absolută, ce poate fi invocată în orice etapă a procesului, de către instanță din oficiu, de procuror sau de părți; ca urmare a admiterii excepției, cererea se respinge ca lipsită de interes.*

Calitate procesuală activă

- Reclamantul trebuie să fie titularul dreptului în raportul juridic dedus judecății, adică să aibă calitate procesuală activă.

De reținut. Sancțiunea pentru lipsa calității procesuale active este respingerea acțiunii, ca fiind formulată de o persoană fără calitate. Excepția lipsei calității procesuale active este o excepție de fond, absolută și peremptorie, care poate fi invocată în orice etapă a procesului, de către instanță din oficiu, de procuror sau de părți.

(B) denumirea, sediul pârâtului persoană juridică, precum și, după caz, numărul de înmatriculare în registrul comerțului (J), respectiv de înscriere în registrul persoanelor juridice, codul fiscal (codul de identificare fiscală – CUI/CIF) și contul bancar (codul IBAN), respectiv numele și domiciliul/reședința pârâtului persoană fizică;

De reținut. În practică, salariatul/fostul salariat/asiguratul/pensionarul reclamant nu cunoaște întotdeauna toate aceste date, situație în care apreciez ca fiind suficientă indicarea denumirii și sediului pârâtei persoană juridică.

Calitate procesuală pasivă

- Pârâtul, persoana chemată în judecată de reclamant, trebuie să fie cel obligat în cadrul raportului juridic dedus judecății.

Potrivit art. 41 alin. (2) CPC, asociațiile și societățile fără personalitate juridică au capacitatea de a sta în proces ca pârâte, însă numai dacă dovedesc că au organe proprii de conducere. *Per a contrario*, înseamnă că asemenea entități nu pot sta în judecată ca reclamante, ca interveniente în interes propriu sau în interesul altei părți.

De reținut. Sancțiunea pentru lipsa calității procesuale pasive este respingerea acțiunii, ca fiind promovată împotriva unei persoane fără calitate. Excepția lipsei calității procesuale pasive este o excepție de fond, absolută și peremptorie, care poate fi invocată în orice etapă a procesului, de către instanță din oficiu, de procuror sau de părți.

(C) numele și calitatea celui care reprezintă partea în proces; în cazul reprezentării prin avocat, numele acestuia și sediul profesional;

Reprezentarea judiciară

Împuternicirea dată unui terț de a reprezenta partea în judecată trebuie să fie expresă, atunci când terțul mandatar are o procură generală. Se prezumă existența unui mandat de reprezentare în judecată când mandatul general a fost dat unui prepus sau când mandatul general a fost dat de un mandant care nu are domiciliul și nici reședința în țară.

.....
Codul de procedură civilă

Art. 67. (1) Părțile pot să exercite drepturile procedurale personal sau prin mandatar.

(2) Mandatarul cu procură generală poate să reprezinte în judecată pe mandant, numai dacă acest drept i-a fost dat anume.

(3) Dacă cel care a dat procură generală nu are domiciliu și nici reședință în țară, sau dacă procura este dată unui prepus, dreptul de reprezentare în judecată se presupune dat.

Împuternicirea dată unei persoane pentru exercitarea dreptului de chemare în judecată sau pentru reprezentare în judecată trebuie făcută prin înscris sub semnătură legalizată. În cazul în care procura este dată unui avocat, semnătura va fi certificată potrivit dispozițiilor Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată. Mandatul poate fi dat și prin declarația verbală a părții, făcută în instanță și trecută în încheierea de ședință.

Se prezumă că mandatul a fost dat pentru toate actele de procedură într-un litigiu determinat, o prezumție legală relativă, care admite dovadă contrară. Un mandat general dat pentru orice

litigii este nul. Pentru actele procesuale de dispoziție, adică recunoașterile privitoare la dreptul în judecată, renunțările și încheierea unei tranzacții judiciare, mandatarul trebuie împuternicit printr-o procură specială.

Are dreptul de a pune concluzii în fața instanței exclusiv mandatarul avocat și, prin excepție, consilierul juridic. De asemenea, doctorii sau licențiații în drept care nu sunt avocați își pot reprezenta în proces soțul și rudele până la gradul al IV-lea inclusiv, în fața oricărei instanțe, fără să fie necesară asistarea lor de către un avocat. Totodată, asistarea reprezentantului de către un avocat nu este obligatorie când dreptul de reprezentare izvorăște din lege (este vorba despre reprezentarea legală a minorului lipsit de capacitate de exercițiu sau a interzisului judecătoresc prin părinte, respectiv tutore) sau dintr-o dispoziție judecătorească [este vorba despre reprezentarea judiciară; de exemplu, cazul curatorului numit în condițiile art. 7 alin. (3) CPC].

Avocatul care a asistat o parte la judecata pricinii, evident în exercitarea unui mandat expres, poate, într-o etapă procesuală ulterioară, chiar în absența unui mandat expres:

(a) să îndeplinească actele necesare păstrării drepturilor supuse unui termen și care s-ar pierde prin neexecutarea lor la timp;

(b) să exercite căile de atac împotriva hotărârii date.

Mandatul nu încetează prin moartea celui care l-a dat (mandantul) și nici dacă acesta a devenit incapabil. Mandatul va înceta la retragerea lui de către moștenitori sau de către reprezentantul legal al incapabilului. Renunțarea sau retragerea mandatului trebuie comunicată celeilalte părți, până atunci neputând fi opusă acesteia, cu excepția situației în care renunțarea/retragerea s-a făcut în ședință publică, în prezența părții adverse, fiind trecută în încheierea de ședință. Mandatarul care renunță la împuternicire este obligat să înștiințeze atât pe cel care i-a dat mandatul, cât și instanța, cu cel puțin 15 zile înainte de termenul de înfățișare sau de îndeplinirea termenelor căilor de atac.

- ➔ **De reținut.** *Dacă reprezentantul părții promovează o cerere fără a indica faptul că acționează în numele părții, în calitate de mandatar, cererea sa va fi respinsă ca fiind formulată de o persoană lipsită de calitate procesuală. Neindicarea calității în care acționează o persoană face să opereze prezumția că aceasta acționează în nume propriu, cu consecința verificării calității acesteia de titular al dreptului pretins. Excepția lipsei calității de reprezentant este una de fond, absolută și peremptorie. În condițiile art. 161 CPC, instanța are posibilitatea acordării unui termen pentru ca reprezentantul părții să facă dovada calității sale, sub sancțiunea anulării cererii sau actului procedural ce a fost săvârșit.*

(D) pretenția formulată;

Pretenția înseamnă lucrul care se cere în concret instanței; spre exemplu, în cazul concedierii, anularea măsurii concedierii, salariul datorat, redobândirea locului de muncă și, eventual (în funcție de opțiunea reclamantului), daune morale;

(E) motivele de fapt și de drept;

Trebuie indicate împrejurările concrete care îl determină pe reclamant să promoveze cererea (motive de fapt), precum și temeiurile de drept (motive de drept) care stau la baza cererii formulate. Precizarea motivelor de fapt și de drept ajută la stabilirea calității procesuale active și pasive. Reclamantul trebuie să arate împrejurările de fapt care legitimează solicitarea adresată instanței, într-o manieră clară, ordonată cronologic și, pe cât posibil, indicând temeiul pretenției sale. Acesta ar putea consta, de pildă, într-un contract, într-un fapt ilicit cauzator de prejudiciu etc. Indicarea temeiului de drept nu leagă instanța, care va putea califica acțiunea în funcție de descrierea situației de fapt și a obiectului acțiunii.

(F) dovezile pentru fiecare capăt de cerere;

Dacă legea nu interzice, pot fi folosite orice mijloace de probă: înscrisuri, martori, mărturisire, expertiză, cercetare la fața locului.

În cazul în care dovada se face prin înscrisuri, la cerere se vor anexa atâtea copii de pe înscrisuri câți pârâți sunt și în plus câte o copie de pe fiecare înscris, pentru instanță. Copiile vor fi certificate de reclamant că sunt la fel cu originalul. Se va putea depune și numai o parte dintr-un înscris privitor la pricină, iar instanța poate să dispună, la nevoie, înfățișarea înscrisului în întregime. Dacă înscrisurile sunt scrise în limbă străină, este necesară depunerea de traduceri, certificate de parte.

Când se dorește dovedirea cererii sau numai a unor pretenții formulate prin interogatoriul pârâtului, reclamantul va solicita înfățișarea în persoană a pârâtului persoană fizică sau societate comercială de persoane. Dacă pârâtul este persoană juridică de drept public ori de drept privat, se va putea solicita comunicarea unui interogatoriu scris acestuia pentru a formula răspunsul în scris.

Când se solicită proba cu martori, este necesară menționarea numelui și a domiciliului martorilor;

(G) semnătura olografă a reclamantului;

Raportat la dispozițiile actuale ale Codului de procedură civilă, nu este necesar ca pe înscrisul conținând acțiunea să figureze și imaginea ștampilei/sigiliului instituției/societății reclamante.

De reținut. *Dacă cererea nu cuprinde numele reclamantului sau al pârâtului, obiectul ei sau semnătura, iar reclamantul nu complinește această lipsă, instanța poate declara nulă cererea. Lipsa din cuprinsul cererii a celorlalte elemente prevăzute de art. 112 CPC poate atrage anularea cererii, însă pentru că nu este vorba despre o nulitate prevăzută de lege, trebuie să se facă dovada unei vătămări suferite de cel care invocă nulitatea, vătămare ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea actului.*

Codul de procedură civilă

Art. 133. (1) Cererea de chemare în judecată care nu cuprinde numele reclamantului sau al pârâtului, obiectul ei sau semnătura, va fi declarată nulă.

(2) Lipsa semnăturii se poate totuși împlini în tot cursul judecății. Dacă pârâtul invocă lipsa de semnătură, reclamantul va trebui să semneze cel mai târziu la prima zi de înfățișare următoare, iar când este prezent în instanță, în chiar ședința în care a fost invocată nulitatea.

(H) indicarea instanței căreia i se adresează (întrucât dispozițiile art. 112 CPC se completează cu prevederile generale privitoare la cererile în justiție, cuprinse în art. 82-84 CPC).

Codul de procedură civilă

Art. 82. (1) Orice cerere adresată instanțelor judecătorești trebuie să fie făcută în scris și să cuprindă arătarea instanței, numele, domiciliul sau reședința părților ori, după caz, denumirea și sediul lor și ale reprezentantului, obiectul cererii și semnătura.

(2) În cazul în care, din orice motive, cererea nu poate fi semnată, judecătorul va stabili mai întâi identitatea părții și îi va citi acesteia conținutul cererii. Despre toate acestea judecătorul va face mențiune pe cerere.

**Copii
anexate la
cerere**

6. La cererea de chemare în judecată se vor alătura atâtea copii de pe cerere, câți pârâți sunt, potrivit art. 113 alin. (1) CPC; la fel copii de pe înscrisurile folosite ca mijloace de probă, plus câte o copie de pe fiecare înscris, pentru instanță, certificate de reclamant pentru conformitate cu originalul, potrivit art. 112 pct. 5 CPC.

Codul de procedură civilă

Art. 112. 5. (...) Când dovada se face prin înscrisuri, se vor alătura la cerere atâtea copii câți pârâți sunt, mai mult câte o copie de pe fiecare înscris, pentru instanță; copiile vor fi certificate de reclamant că sunt la fel cu originalul. (...)

Art. 113. (1) La cererea de chemare în judecată se vor alătura atâtea copii de pe cerere câți pârâți sunt.

(2) Dacă mai mulți pârâți au un singur reprezentant sau dacă pârâtul are mai multe calități juridice, se va comunica o singură copie de pe acțiune și de pe înscrisuri și se va înmâna o singură citație.

Cerere făcută prin mandatar

7. În cazul în care cererea de chemare în judecată este făcută prin mandatar convențional, este necesar ca procura în original sau o copie legalizată a procurii (înscrisul doveditor al calității sale) să însoțească cererea. Operațiunea legalizării intră în atribuțiile unui notar public.

La cererea făcută de reprezentantul legal al părții se anexează copia legalizată a înscrisului care atestă calitatea de reprezentant legal (copia hotărârii de divorț din care rezultă încredințarea copilului unuia dintre soți, copia hotărârii judecătorești de încredințare a copilului, decizia autorității tutelare de numire a tutorelui sau a curatorului).

Mandatarul avocat certifică el însuși copia de pe procura sa, anexând cererii împuternicirea avocațială.

Consilierul juridic anexează delegația de reprezentare eliberată de persoana juridică al cărei reprezentant este.

- ➔ **De reținut.** *Este necesar ca reclamantul, ca de altfel și mandatarul acestuia (dacă un astfel de drept de reprezentare a fost dat) să aibă asupra lor, atât la depunerea cererii personal la registratura Tribunalului, cât și la toate termenele de judecată, un act de identitate în original (buletin de identitate, carte de identitate, pașaport, carte de identitate provizorie), pe care sunt obligați ca, la solicitarea instanței de judecată, să îl prezinte acesteia. Atenție ca aceste documente să nu fie expirate.*

Codul de procedură civilă

Art. 161. (1) Când instanța constată lipsa capacității de exercițiu al drepturilor procedurale a părții sau când reprezentantul părții nu face dovada calității sale, se poate da un termen pentru împlinirea acestor lipsuri.

(2) Dacă lipsurile nu se împlinesc, instanța va anula cererea.

- ➔ **De reținut.** *Lipsa mandatului (procurii) de reprezentare nu duce automat la anularea cererii, ci, în temeiul art. 161 alin. (1) CPC, raportat la art. 129 alin. (5) CPC, instanța este obligată să acorde un termen de judecată pentru a se depune la dosar dovada calității de reprezentant. Dacă dovada nu se produce până la termenul stabilit în acest sens, instanța va proceda la anularea cererii, sancțiune expres prevăzută de art. 161 alin. (2) CPC. Îndeplinirea obligației de dovedire a calității de reprezentant poate fi stabilită, prin rezoluție, de judecătorul căruia i-a fost repartizat aleatoriu cauza până la primul termen de judecată, câtă vreme conformarea la această obligație nu implică dezbateri în contradictoriu, ci doar probarea calității de reprezentant.*

Domiciliul ales

8. Părțile au posibilitatea de a indica o altă adresă și persoană în vederea comunicării actelor de procedură (printre care se numără citația și hotărârea judecătorească).

Codul de procedură civilă

Art. 93. În caz de alegere de domiciliu, dacă partea a arătat și persoana însărcinată cu primirea actelor de procedură, comunicarea acestora se va face la acea persoană, iar în lipsa unei asemenea arătări, la domiciliul părții.

În cazul morții mandatarului la care partea și-a ales domiciliul, instanța este obligată să comunice actele de procedură la domiciliul părții.

În situația în care partea nu precizează faptul că își alege domiciliul la mandatarul său, actele de procedură se vor comunica la domiciliul părții.

Dacă în cererea de declarare a unei căi de atac partea indică numai domiciliul său real, atunci citarea părții, respectiv comunicarea oricărui act de procedură se va face la domiciliul indicat, chiar dacă în fața instanței de fond partea și-a ales un anumit domiciliu, altul decât cel real. Indicarea numai a domiciliului real semnifică faptul că partea a înțeles să renunțe la beneficiul domiciliului ales.

De asemenea, dacă în fața instanței de fond partea a indicat numai domiciliul său real, loc în care i s-au comunicat actele de procedură, iar în calea de atac a indicat un domiciliu ales, precizând și numele persoanei care urmează să primească orice comunicare în legătură cu litigiul, instanța de control judiciar va comunica actele de procedură la domiciliul ales, și nu la cel real.

Citația 9. Este necesară lecturarea cu atenție a tuturor mențiunilor citației pentru a vedea dacă instanța a dispus în sarcina reclamantului unele obligații procesuale.

De exemplu. *Instanța poate să dispună, prin citație, ca reclamantul să mai depună la dosarul cauzei unele înscrisuri, sub sancțiunea prevăzută de art. 155¹ CPC, respectiv sub sancțiunea suspendării judecării.*

De reținut. *Suspendarea întemeiată pe dispozițiile art. 155¹ CPC nu se confundă cu suspendarea judecării pentru neprezentarea părților la judecată, dar în final, în cazul în care măsura este dispusă, are același efect juridic: perimarea cererii.*

Codul de procedură civilă

Art. 155¹. (1) Când constată că desfășurarea normală a procesului este împiedicată din vina părții reclamante, prin neîndeplinirea obligațiilor prevăzute de lege ori stabilite în cursul judecării, instanța poate suspenda judecata, arătând în încheiere care anume obligații nu au fost respectate.

(2) Dispozițiile art. 108³ sunt aplicabile. La cererea părții, judecata va fi reluată dacă obligațiile la care se referă alin. (1) au fost îndeplinite și, potrivit legii, aceasta poate continua. Dispozițiile art. 155 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

Art. 155. (2) După o asemenea amânare, judecata, dacă părțile nu stăruiesc, va fi suspendată și nu va fi redeschisă decât după plata sumelor prevăzute de legea timbrului pentru redeschiderea pricinilor.

Prezentarea la termenele de judecată 10. Este preferabilă prezentarea la termenul de judecată dat în cunoștință sau în scris în citația pe care o primește reclamantul/pârâtul, pentru că, în caz contrar, dacă nici partea adversă nu se prezintă și niciuna dintre părți nu a cerut judecata în lipsă, judecata se suspendă și în termen de un an de la momentul suspendării, se perimă.

Cererea de judecare a cauzei în lipsă 11. Din dispozițiile art. 242 alin. (2) CPC, rezultă că părțile pot solicita judecarea cauzei în lipsă; cererea se formulează de reclamant în scris, în cuprinsul cererii de chemare în judecată, iar de pârât în cuprinsul întâmpinării, sau pe parcursul judecării.

În literatura de specialitate s-a apreciat că și cererea formulată verbal în fața instanței de judecată, consemnată în cuprinsul încheierii de ședință, are aceleași efecte ca și cererea scrisă. Respingerea unei cereri de judecare a cauzei în lipsă numai pe considerentul că nu a fost formulată în scris nu ar reprezenta altceva decât dovada unui excesiv formalism.

Cererea de judecare a cauzei în lipsă trebuie formulată în cadrul fiecărei etape procesuale; astfel, cererea formulată în fața primei instanțe produce efecte doar în cadrul judecării în fond,

nu și în căile de atac. Pentru etapa procesuală a recursului, este necesară formularea unor noi cereri de soluționare a cauzei în lipsă.

Codul de procedură civilă

Art. 242. (1) Instanța va suspenda judecata:

1. când amândouă părțile o cer;
2. dacă nici una din părți nu se înfățișează la strigarea pricinii.

(2) Cu toate acestea pricina se judecă dacă reclamantul sau pârâtul au cerut în scris judecarea în lipsă.

Modificarea cererii 12. Eventuala modificare a pretențiilor din cererea inițială poate fi făcută doar *până la prima zi de înfățișare sau cel târziu la prima zi de înfățișare*.

➡ **De reținut.** *Prima zi de înfățișare este reprezentată de primul termen de judecată când părțile, legal citate, ar putea pune concluzii asupra oricăror aspecte legate de pricină; chiar dacă este posibil ca prima zi de înfățișare să nu coincidă cu primul termen de judecată stabilit în cauză, totuși este preferabil ca reclamantul să solicite termen pentru modificarea cererii cât mai repede, pentru a nu se expune riscului procedural reprezentat de invocarea excepției tardivității cererii, din oficiu de către instanța de judecată sau de partea/părțile adverse.*

➡ *Din punct de vedere procedural, prima zi de înfățișare nu se confundă și nu se suprapune în mod obligatoriu cu primul termen de judecată. Astfel, în funcție de circumstanțele procedurale ale unei cauze, este posibil ca în respectiva cauză să se fi acordat unul sau chiar mai multe termene de judecată, dar să nu se fi consumat prima zi de înfățișare până la care reclamantul are dreptul de a-și modifica acțiunea, pentru că, spre exemplu, procedura de citare cu partea adversă nu a fost, din varii motive, legal îndeplinită (C.A. București, s. a VII-a civ., confl. mun. și asig. soc., decizia nr. 3081R din 29 iunie 2010, nepublicată).*

Reclamantul poate cere acordarea unui nou termen de judecată pentru modificarea cererii atât în ceea ce privește pretențiile, cât și mijloacele de probă prin care urmărește să își dovedească pretențiile.

➡ **De reținut.** *Dacă o asemenea cerere de acordare a unui nou termen de judecată a fost formulată de reclamant, instanța este obligată să acorde termenul solicitat.*

➡ *Potrivit dispozițiilor art. 138 CPC, modificarea acțiunii se poate face până la prima zi de înfățișare. În condițiile în care modificarea pretențiilor s-a făcut după prima zi de înfățișare, fără ca partea adversă sau instanța de fond să sesizeze tardivitatea modificării pretențiilor, această neregularitate procedurală a fost acoperită ca efect al împlinirii termenului la care putea fi invocată, respectiv termenul de judecată ce a urmat modificării cererii (C.A. București, s. a VII-a civ., confl. mun. și asig. soc., decizia nr. 729/R din 9 februarie 2010, nepublicată).*

Codul de procedură civilă

Art. 132. (1) La prima zi de înfățișare instanța va putea da reclamantului un termen pentru întregirea sau modificarea cererii, precum și pentru a propune noi dovezi. În acest caz, instanța dispune amânarea pricinii și comunicarea cererii modificate pârâtului, în vederea facerii întâmpinării.

(2) Cererea nu se socotește modificată și nu se va da termen, ci se vor trece în încheierea de ședință declarațiile verbale făcute în instanță:

1. când se îndreaptă greșelile materiale din cuprinsul cererii;
2. când reclamantul mărește sau micșorează câtimea obiectului cererii;
3. când cere valoarea obiectului pierdut sau pierit;
4. când înlocuiește cererea în constatare printr-o cerere pentru realizarea dreptului sau dimpotrivă, în cazul în care cererea în constatare poate fi primită.

(3) Reclamantul va putea cere un termen pentru a depune întâmpinare la cererea reconvențională și a propune dovezile în apărare.

13. Orice modificare a cererii trebuie formulată în scris (de preferință tehnoredactată) și depusă în câteva exemplare câți pârâți sunt, plus un exemplar pentru dosarul instanței de judecată. Subzistă și posibilitatea ca, la prima zi de înfățișare, reclamantul să expună *oral* instanței modificările pe care dorește să le aducă cererii inițiale, solicitând instanței să ia act despre această modificare și să dispună înscrierea sa în încheierea de ședință, astfel ajungându-se la consemnarea în scris a modificării cererii

➔ **De reținut.** *Având în vedere că încheierea de ședință nu se comunică părților (în absența unor solicitări exprese din partea acestora), iar modificarea cererii trebuie adusă la cunoștința părții adverse pentru respectarea dreptului la apărare, formularea în scris printr-o cerere depusă în suficiente exemplare la dosar este modalitatea procedurală cea mai potrivită pentru operațiunea juridică de modificare a acțiunii.*

Cereri adresate în timpul procesului 14. Orice solicitare adresată instanței se poate face oral, urmând a fi consemnată în încheierea de ședință sau se poate face în scris printr-o cerere depusă la dosar; dacă o astfel de cerere este depusă de reclamant/pârât la dosar între termenele de judecată, reclamantul/pârâtul se va adresa registraturii, solicitând o dovadă a înregistrării respectivei cereri; subzistă și posibilitatea depunerii cererii prin poștă sau serviciile de curierat.

Schimbarea domiciliului 15. Schimbarea adresei de domiciliu sau a domiciliului ales trebuie comunicată instanței prin cerere scrisă, depusă la dosar, iar părții potrivnice prin scrisoare recomandată, a cărei recipisă de predare se va depune la dosar odată cu cererea prin care înștiințează instanța despre schimbarea domiciliului.

➔ **De reținut.** *Această obligație prezintă o deosebită importanță, spre exemplu, în cazul exercitării recursului, reclamantul putând pierde termenul de recurs în cazul în care, neputându-se comunica hotărârea la domiciliul inițial, instanța dispune afișarea hotărârii la ușa instanței.*

Copii de pe caietul grefierului 16. Reclamantul/pârâtul poate cere copii de pe caietul grefierului de ședință. Cererea se adresează biroului pentru relații cu publicul din cadrul instanței, cu referire la numărul de dosar, poziția acestuia pe lista de ședință la termenul de judecată pentru care se solicită copie de pe notele grefierului; conform art. 104 alin. (17) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, caietul de note al grefierului se păstrează numerotat și sigilat, la arhiva instanței, timp de trei ani, socotiți de la data ultimelor note.

Administrarea probelor 17. Probele se dezbat și se încuviințează în ședință publică de către instanță, chiar și în absența părților, dacă acestea au solicitat judecata în lipsă și este important ca reclamantul, în ipoteza în care nu și-a angajat un avocat, să își susțină oral probele precizate în cererea de chemare în judecată și să insiste ca instanța să consemneze în încheierea de ședință probele solicitate și să motiveze respingerea unora dintre probele propuse.

Proba cu înscrisuri 18. În cadrul probei cu înscrisuri, la dosarul cauzei se depun, cu excepția cererii de chemare în judecată/întâmpinării, doar *copii ale înscrisurilor* pe care reclamantul/pârâtul le folosește ca mijloace de probă, copii pe care partea care le depune va face mențiunea „conform cu originalul” și pe care le va semna.

➔ **De reținut.** *Reclamantul/pârâtul va avea asupra sa originalele înscrisurilor depuse în copie la dosar, originale pe care să le poată prezenta pentru confruntare, dacă instanța, la orice termen de judecată, solicită prezentarea originalelor.*

19. Reclamantul/pârâtul poate solicita instanței să facă aplicarea dispozițiilor art. 172-174 CPC și să oblige partea adversă la prezentarea înscrisurilor pe care aceasta din urmă le deține.

De exemplu. Pentru probarea diferențelor salariale, reclamantul salariat poate cere obligarea pârâtului angajator de a prezenta statele de plată a unor salariați cu funcții identice cu cea ocupată de reclamant.

Potrivit art. 172 CPC, este necesar ca partea interesată să dovedească împrejurarea că partea adversă deține înscrisurile respective. Dacă partea interesată dovedește, instanța poate dispune prezentarea înscrisului. Există trei situații expres și limitativ prevăzute de lege când instanța are obligația de a dispune înfățișarea înscrisului: a) dacă înscrisul este comun părților; b) dacă partea adversă se referă la înscris în cursul judecării cauzei; c) dacă legea prevede obligația părții de a prezenta înscrisul.

Pentru a se dovedi deținerea sau existența înscrisului, partea interesată poate solicita luarea, sub aspectele amintite, a unui interogatoriu părții care deține înscrisul. Partea citată la interogatoriu poate refuza fie expres, fie tacit (neprezentându-se la interogatoriu) să răspundă la interogatoriu. Dacă din probele administrate rezultă fie că înscrisul a fost ascuns, fie a fost distrus ori dacă, deși rezultă existența înscrisului, partea deținătoare refuză să-l prezinte, instanța poate sancționa conduita părții prin considerarea ca dovedite a pretențiilor părții care a cerut prezentarea înscrisului, cu privire la conținutul înscrisului. În funcție de circumstanțele cauzei, instanța poate aprecia dacă face sau nu aplicarea prevederilor legale.

Codul de procedură civilă

Art. 172. (1) Când partea învederează că partea potrivnică deține un înscris privitor la pricină, instanța poate ordona înfățișarea lui.

(2) Cererea de înfățișare nu poate fi respinsă dacă înscrisul este comun părților sau dacă însăși partea potrivnică s-a referit în judecată la înscris ori dacă, după lege, ea este obligată să înfățișeze înscrisul.

Art. 173. Instanța va respinge cererea de înfățișare a înscrisului, în întregime sau în parte, în cazurile:

1. când cuprinsul înscrisului privește chestiuni cu totul personale;
2. când înfățișarea înscrisului ar încălca îndatorirea de a păstra secretul;
3. când înfățișarea ar atrage urmărirea penală împotriva părții sau a unei alte persoane, ori ar expune-o disprețului public.

Art. 174. Dacă partea refuză să răspundă la interogatoriul ce s-a propus în dovedirea deținerii sau existenței înscrisului, dacă reiese din dovezile administrate că l-a ascuns sau l-a distrus sau dacă, după ce s-a dovedit deținerea înscrisului, nu-l înfățișează la cererea instanței, aceasta va putea socoti ca dovedite pretențiile părții care a cerut înfățișarea, cu privire la cuprinsul aceluia înscris.

Procedura verificării de scripte

20. În eventualitatea solicitării declanșării procedurii verificării de scripte, reclamantul poate fi obligat de către instanță să depună de îndată, adică în termen scurt, înscrisuri pentru verificarea autenticității semnăturii, verificare ce urmează a se realiza de către un expert în cadrul administrării probei cu expertiza grafoscopică. Acele înscrisuri vor fi certificate, prin semnătură, de către reclamant, pârât, judecători și greșier. Potrivit dispozițiilor art. 179 alin. (2) CPC, astfel de înscrisuri pot fi:

- înscrisuri autentice (pe care, firește, să figureze semnătura reclamantului);
- înscrisuri private, netăgăduite de părți;
- partea din înscris netăgăduită (dacă este cazul, față de obiectul acțiunii);
- scrisul sau semnătura făcută înaintea instanței.

În același scop al verificării autenticității semnăturii contestate, instanța va putea obliga reclamantul să semneze, de mai multe ori, în fața sa, potrivit dispozițiilor art. 178 CPC.

Codul de procedură civilă

Art. 178. (1) Când una din părți declară că nu recunoaște fie scrisul, fie semnătura (*sau amândouă – n.n.*), instanța va păși la verificarea înscrisului.

(2) Spre acest sfârșit, președintele instanței va obliga pe cel căruia i se atribuie scrierea sau semnătura să scrie și să semneze sub dictarea sa, părți din înscris.

(3) Refuzul de a scrie va putea fi socotit ca o recunoaștere a scrisului.

Interogatoriul

21. În ipoteza în care s-a solicitat și încuviințat de către instanță administrarea probei cu interogatoriul pârâtului/reclamantului, partea adversă va solicita înfățișarea în persoană a pârâtului/reclamantului persoană fizică sau, în cazul societății comerciale de persoane (care poate fi o societate comercială în nume colectiv sau în comandită simplă), a asociaților cu drept de reprezentare.

Interogatoriul reprezintă un număr de întrebări formulate de reclamant/pârât și la care urmează să răspundă partea adversă interogată. Răspunsurile la interogatoriu vor fi date oral în fața instanței de judecată, care va dispune consemnarea acestora în cuprinsul interogatoriului scris.

Codul de procedură civilă

Art. 221. (1) Răspunsurile la interogatoriu vor fi trecute pe aceeași foaie cu întrebările. Interogatoriul va fi semnat pe fiecare pagină de președinte, grefier, de cel care l-a propus, precum și de partea care a răspuns după ce a luat cunoștință de cuprins. Tot astfel vor fi semnate adăugirile, ștersăturile sau schimbările aduse, sub pedeapsă de a nu fi ținute în seamă.

(2) Dacă părțile nu voiesc sau nu pot să semneze, se va face arătare în josul interogatoriului.

Dacă pârâtul/reclamantul este persoană juridică de drept public ori de drept privat (de exemplu, societate comercială pe acțiuni ce are calitatea de angajator), cu excepția societății comerciale de persoane, interogatoriul va fi formulat de către partea adversă în scris (de preferință tehnoredactat) și depus în două exemplare (unul pentru dosarul instanței și unul pentru persoana interogată) la termenul de judecată următor celui la care a fost încuviințată proba sau chiar la termenul de judecată în care a fost încuviințată administrarea probei cu interogatoriu. Necesitatea de a depune înscrisul ce conține interogatoriul în dublu exemplar oferă certitudinea că persoana interogată răspunde la întrebările formulate de reclamant/pârât, iar nu la altele. Există și posibilitatea transmiterii înscrisului ce conține interogatoriul prin poștă, curierat sau a depunerii sale între termene prin registratură. Persoana juridică va răspunde în scris întrebărilor adresate și va comunica răspunsul instanței de judecată.

Codul de procedură civilă

Art. 222. (1) Statul și celelalte persoane juridice de drept public, precum și persoanele juridice de drept privat, vor răspunde în scris la interogatoriul ce li se va comunica.

(2) Se exceptează societățile comerciale de persoane, ai căror asociați cu drept de reprezentare vor fi citați personal la interogatoriu.

În ceea ce privește partea care locuiește efectiv în străinătate, indiferent dacă în străinătate este domiciliul sau numai reședința sa permanentă ori temporară, legea prevede că aceasta poate fi interogată prin mandatarul care o reprezintă. În acest scop, interogatoriul se comunică mandatarului în scris, care va depune răspunsul părții în cuprinsul unei procuri speciale autentice; dacă mandatarul este avocat, procura specială nu trebuie autenticată, ci este suficientă certificarea acesteia.

Codul de procedură civilă

Art. 223. (1) Partea care are domiciliul în străinătate va putea fi interogată prin cel care o reprezintă în judecată.

(2) În acest caz, interogatoriul va fi comunicat în scris mandatarului, care va depune răspunsul părții dat în cuprinsul unei procuri speciale și autentice. Dacă mandatarul este avocat, procura specială certificată de acesta este îndestulătoare.

22. Dacă la termenul stabilit în scopul administrării probei cu interogatoriul, persoana juridică interogată nu a transmis, în scris, răspunsul la interogatoriu, reclamantul/pârâtul trebuie să ceară instanței să facă aplicarea dispozițiilor art. 225 CPC.

Codul de procedură civilă

Art. 225. Dacă partea, fără motive temeinice, refuză să răspundă la interogatoriu, instanța poate socoti aceste împrejurări ca o mărturisire deplină sau numai ca un început de dovadă în folosul părții potrivnice.

23. Este necesar ca întrebările să fie formulate într-o manieră clară, pe cât posibil concise și fără referiri care să conțină chiar răspunsul la întrebare.

Proba cu martori **24.** În ipoteza administrării probei testimoniale, reclamantul/pârâtul trebuie să știe că nu pot fi audiați ca martori următoarele persoane:

- (a) rudele și afinii reclamantului până la gradul al treilea inclusiv; prin urmare: părinții, frații, bunicii, străbunicii, nepoții din frați, socrii, cumnații reclamantului/pârâtului nu pot fi ascultați ca martori, dacă partea adversă se opune;
- (b) soțul, chiar despărțit; prin soț se înțelege persoana cu care reclamantul/pârâtul este căsătorit sau de care a divorțat; prin urmare, interdicția nu vizează pe concubin;
- (c) persoanele puse sub interdicție; și
- (d) persoanele condamnate pentru măturie mincinoasă.

25. În cazul audierii martorilor, reclamantul/pârâtul are dreptul de a pune întrebări acestora, prin intermediul instanței de judecată și dreptul de a solicita instanței să înscrie în încheierea de ședință întrebările pe care instanța nu le-a încuviințat și motivul pentru care respectivele întrebări au fost înlăturate.

26. Este util ca reclamantul/pârâtul să realizeze fotocopiile de pe depozițiile martorilor audiați și de pe răspunsul la interogatoriu, solicitând dosarul în acest scop de la arhiva instanței, după prezentarea unui act de identitate.

Expertiza **27.** În cazul încuviințării/dispunerii din oficiu a unei expertize judiciare de specialitate, reclamantul/pârâtul este dator să achite contravaloarea onorariului expertului, sub sancțiunea decăderii din probă, această sumă urmând a fi restituită reclamantului/pârâtului, în ipoteza câștigării procesului, ca parte componentă a cheltuielilor de judecată la plata cărora a fost obligată partea adversă care a căzut în pretenții.

Codul de procedură civilă

Art. 170. (1) Când s-a încuviințat o cercetare locală, expertiză sau dovadă cu martori, partea care a propus-o este obligată ca, în termen de 5 zile de la încuviințare, să depună suma statornicită de instanță pentru cheltuielile de cercetare, drumul și despăgubirea martorilor sau plata expertului; recipisa se va depune la grefa instanței.

(2) Când s-au încuviințat părților dovezi potrivit dispozițiilor art. 138 pct. 2 și 4, termenul de mai sus poate fi prelungit până la 15 zile.

(3) Neîndeplinirea acestor obligații atrage decăderea, pentru acea instanță, din dovada încuviințată.

(4) Depunerea sumei se va putea însă face și după împlinirea termenului, dacă prin aceasta nu se amână judecata.

28. Există și posibilitatea pentru reclamant/pârât de a solicita instanței, în conformitate cu dispozițiile art. 6 lit. b) din O.U.G. nr. 51/2008, acordarea ajutorului public judiciar, sub forma plății onorariului expertului, în avans de către stat.

Cererea privind acordarea ajutorului public judiciar în forma avansării de către stat a contravalorii onorariului expertului se poate formula în scris, prin cererea de chemare în judecată/întâmpinare sau separat, după încuviințarea/dispunerea din oficiu de către instanță a administrării probei cu expertiza, dar oricum mai înainte ca instanța să fi luat măsura decăderii reclamantului/pârâtului (posibil solicitant al ajutorului public judiciar) din dreptul de a administra proba cu expertiza [a se vedea și *infra* pct. 39].

29. În ipoteza administrării probei cu expertiza judiciară de specialitate, reclamantul/pârâtul poate cere instanței încuviințarea unui expert-parte, precizând în scris numele acestuia și o copie de pe legitimația de expert a persoanei propuse.

Raportul de expertiză

30. În ipoteza nedeunerii raportului de expertiză la dosarul cauzei cu 5 zile înainte de termenul de judecată, reclamantul/pârâtul poate cere instanței un nou termen de judecată pentru a studia conținutul raportului și a formula eventuale obiecțiuni.

Articolul 209 CPC face referire la termenul de 5 zile, fără alte precizări legate de modul de calcul al acestui termen, ceea ce îndreptățește calcularea acestuia în modalitatea prevăzută de art. 101 alin. (1) CPC în sistemul zilelor libere; cu alte cuvinte, termenul de 5 zile se calculează fără a intra la socoteală nici ziua când a început, nici ziua când s-a sfârșit termenul.

De exemplu. *Un termen de 5 zile început în data de 6 se va împlini în data de 12 a respectivei luni (nu se ia în calcul nici data de 6, nici data de 11), iar dacă data de 12 reprezintă o zi de sâmbătă sau duminică sau o zi declarată sărbătoare națională, termenul se va prelungi până la sfârșitul primei zile de lucru următoare.*

Codul de procedură civilă

Art. 209. (1) Expertul este dator să-și depună lucrarea cu cel puțin 5 zile înainte de termenul fixat pentru judecată.

31. Este util ca reclamantul/pârâtul sau reprezentantul acestuia să încerce să studieze dosarul, la arhivă, între termene, tocmai pentru a se asigura asupra momentului la care a fost depus raportul de expertiză și a studia conținutul acestuia în vederea formulării eventualelor obiecțiuni și a depunerii acestora la dosarul cauzei.

De reținut. *Dacă raportul a fost depus în termen legal, reclamantul/pârâtul nu poate cere amânarea cauzei pentru studierea raportului de expertiză; din această cauză este utilă studierea dosarului între termene, demers ce va permite depunerea în termen a obiecțiunilor, fie până la termenul de judecată (prin registratură, sub dovadă de înregistrare, prin poștă sau curierat) sau chiar la termenul de judecată.*

32. Obiecțiunile trebuie formulate în scris și depuse la primul termen (sau până la primul termen) de judecată după depunerea raportului de expertiză.

33. Reclamantul/pârâtul are posibilitatea de a solicita instanței comunicarea raportului de expertiză, dacă acesta a fost depus la dosarul cauzei cu nerespectarea termenului de 5 zile.

34. Este important ca reclamantul/pârâtul să respecte termenul până la care poate formula obiecțiuni sau până la care poate solicita o nouă expertiză, respectiv termenul de judecată imediat următor depunerii la dosar a raportului de expertiză, pentru că, în eventualitatea

depășirii acestui termen, instanța poate aplica sancțiunea decăderii din dreptul de a formula obiecțiuni sau de a solicita o nouă expertiză.

- ➔ **De reținut.** *Măsura decăderii poate fi dispusă de către instanță, chiar dacă la termenul de judecată imediat următor depunerii raportului, cauza a fost amânată din orice motiv, fără a se lua măsuri (cu excepția situației în care amânarea cauzei a fost pricinuită de lipsa de procedură cu reclamantul), întrucât Codul de procedură civilă nu face precizări suplimentare în afara menționării termenului limită până la care se pot formula obiecțiuni sau se poate cere o nouă expertiză.*

Recuzarea expertului 35. Reclamantul/pârâtul poate cere recuzarea expertului desemnat să efectueze raportul de expertiză; recuzarea trebuie formulată în scris, cu arătarea motivelor pe care se sprijină și cerută în termen de 5 zile de la numirea expertului, dacă motivele pe care se sprijină cererea există la momentul numirii expertului; dacă motivele au apărut după numirea expertului, termenul de 5 zile se calculează de la data când s-a ivit motivul de recuzare [pentru precizări și exemplul calculului termenului a se vedea infra nr. 42].

Cererea de recuzare a expertului se judecă în ședință publică, cu citarea părților și a expertului, citare care se impune, în absența altor precizări din textul art. 204 alin. (3) CPC, chiar și pentru părțile care au termen în cunoștință, această citare neavând nicio influență asupra termenului în cunoștință dat părții pentru restul aspectelor care privesc pricina. Prin urmare, eventuala nelegală citare a părții pentru termenul la care se judecă cererea de recuzare nu afectează legalitatea procedurii în ceea ce privește procesul, dacă partea avea termen în cunoștință de la un termen de judecată anterior. La judecarea cererii de recuzare, expertul nu este obligat să se prezinte, legea impunând doar citarea sa.

- ➔ **De reținut.** *Dacă cererea de recuzare este formulată și depusă după expirarea termenului legal, instanța poate aplica sancțiunea decăderii reclamantului/pârâtului din dreptul de a cere recuzarea expertului.*

Citarea părților la expertiză 36. Nulitatea raportului de expertiză pentru nelegala citare a reclamantului/pârâtului atunci când efectuarea expertizei presupune o lucrare la fața locului trebuie cerută de reclamant/pârât la termenul de judecată imediat următor momentului depunerii raportului.

Codul de procedură civilă

Art. 208. (1) Dacă pentru expertiză este nevoie de o lucrare la fața locului, ea nu poate fi făcută decât după citarea părților prin carte poștală recomandată, cu dovada de primire, arătând zilele și orele când începe și continuă lucrarea. Dovada de primire va fi alăturată lucrării expertului.

(2) Părțile sunt obligate să dea expertului orice lămuriri în legătură cu obiectul lucrării.

Cheltuieli de judecată 37. Cheltuielile de judecată trebuie cerute fie prin cererea de chemare în judecată, fie oral, înainte de finalizarea dezbaterilor. Pentru siguranța oferită de consemnare este de preferat ca o astfel de solicitare să fie făcută în scris.

Taxe de timbru 38. În litigiile de muncă și de asigurări sociale cererile sunt scutite de taxa judiciară de timbru și timbru judiciar.

Ajutorul public judiciar. Forme 39. Potrivit art. 6 din O.U.G. nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, acest ajutor se poate acorda sub următoarele forme:

- (a) plata onorariului pentru asigurarea reprezentării, asistenței juridice și, după caz, a apărării, printr-un avocat numit sau ales, denumită asistență prin avocat;
 (b) plata expertului, traducătorului sau interpretului folosit în cursul procesului;
 (c) plata onorariului executorului judecătoresc;

(d) scutiri, eșalonări, reduceri sau amânări de la plata taxelor judiciare prevăzute de lege, inclusiv a celor datorate în faza de executare silită.

Procedura Dispozițiile comune privind procedura pentru acordarea ajutorului public judiciar sub una dintre aceste forme sunt cuprinse în art. 11-15 din O.U.G. nr. 51/2008, ce prevăd, în rezumat, următoarele etape:

- cererea privind acordarea ajutorului public judiciar trebuie formulată în scris și va cuprinde mențiuni privind: obiectul și natura procesului pentru care se solicită ajutorul public judiciar, identitatea, codul numeric personal (C.N.P.-ul), domiciliul și starea materială a solicitantului și a familiei sale, atașându-se înscrisuri doveditoare ale veniturilor acestuia și ale familiei sale, precum și dovezi cu privire la obligațiile de întreținere sau de plată.

De exemplu. *Astfel de înscrisuri pot fi: cuponul de pensie al soției reclamantului, adresă de la administrația financiară de domiciliu prin care se atestă că reclamantul sau familia acestuia nu realizează venituri impozabile (prin familie se înțelege soția/soțul și persoanele aflate în întreținerea solicitantului ajutorului public judiciar, cum e cazul părinților sau copiilor minori sau aflați în continuarea studiilor după împlinirea vârstei de 18 ani), hotărârea judecătorească sau recipisa care probează plata obligației de întreținere ce îl are ca debitor pe solicitantul ajutorului public judiciar.*

- cererea de acordare a ajutorului public judiciar trebuie însoțită de o declarație pe proprie răspundere a solicitantului, în sensul de a preciza dacă în cursul ultimelor 12 luni a mai beneficiat de ajutor public judiciar, sub ce formă, pentru ce cauză (cu indicarea completă a numărului de dosar) și cuantumul acestui ajutor. Dacă solicitantul nu a beneficiat de ajutor public judiciar în ultimele 12 luni, declarația va cuprinde doar mențiunea conform căreia: „Declar pe propria răspundere că în ultimele 12 luni anterioare formulării prezentei cereri având ca obiect acordare ajutor public judiciar nu am beneficiat de nicio altă formă de ajutor public judiciar enumerată în art. 6 din O.U.G. nr. 51/2008”;

- cererea de acordare a ajutorului public judiciar se adresează instanței competente să soluționeze cauza în care se cere ajutorul;

- în cazul unui proces aflat în curs de desfășurare, cererea de acordare a ajutorului public judiciar se adresează și se soluționează, prin încheiere, de către completul investit cu soluționarea cererii principale;

- cererea privind acordarea ajutorului public judiciar este scutită de plata taxelor de timbru;

- încheierea prin care instanța s-a pronunțat asupra cererii având ca obiect acordarea ajutorului public judiciar se comunică solicitantului, care are la dispoziție un interval de 5 zile de la data comunicării pentru a formula cerere de reexaminare (evident, și această cerere trebuie formulată în scris), care se depune în același dosar în care a fost formulată și cererea de acordare a ajutorului public judiciar;

- interpretând dispozițiile art. 15 din O.U.G. nr. 15/2008, rezultă că soluționarea cererii privind acordarea ajutorului public judiciar se realizează fără citarea părților [conform alin. (1)], în vreme ce soluționarea cererii de reexaminare, ce intră în atribuțiile altui complet de judecată, ar trebui să se facă cu citarea părților, întrucât soluționarea cererilor în absența citării constituie excepția, iar nu regula, fiind necesar a fi precizată expres. Or, această precizare expresă a necitării părților apare în art. 15 alin. (1) din O.U.G. nr. 51/2008 doar în privința modalității de judecare a cererii privind acordarea ajutorului public judiciar, iar nu și în privința modalității de judecare a cererii de reexaminare;

- dacă cererea având ca obiect acordarea ajutorului public judiciar este formulată pentru exercitarea căii de atac a recursului, solicitantul trebuie să formuleze o nouă cerere, care se

adresează instanței a cărei hotărâre se atacă (prin urmare, Tribunalului) și se soluționează, de urgență, de un alt complet decât cel care a soluționat cauza pe fond. În cazul în care cererea de acordare a ajutorului public judiciar este admisă, durata necesară soluționării acesteia se adaugă termenului pentru exercitarea căii de atac. Din topica așezării în textul O.U.G. nr. 51/2008 a art. 13 și art. 15, rezultă că și în contextul în care cererea privind acordarea ajutorului public judiciar este formulată pentru exercitarea căii de atac (spre exemplu, prin asigurarea asistenței juridice printr-un avocat din oficiu) subzistă necesitatea comunicării încheierii și dreptul de a formula, în termen de 5 zile de la comunicarea acesteia, în cazul în care cererea a fost respinsă, cerere de reexaminare.

- cererea pentru acordarea ajutorului public judiciar formulată ulterior introducerii căii de atac (respectiv, ulterior declarării recursului) se adresează instanței competente să soluționeze acea cale de atac, respectiv Curții de Apel ce constituie instanța ierarhic superioară Tribunalului de la locul domiciliului reclamantului.

Deși O.U.G. nr. 51/2008 nu prevede nimic în acest sens, în raport de dispozițiile art. 303 alin. (1) CPC, care permit motivarea căii de recurs ulterior declarării recursului, recurentul poate cere repunerea în termenul de motivare a recursului prevăzut de art. 303 alin. (2) și art. 301 CPC și solicita ca același termen să fie calculat de la data desemnării efective de către Barou a apărătorului din oficiu, ca urmare a admiterii cererii de acordare a ajutorului public judiciar sub forma asistenței juridice printr-un apărător desemnat de Barou, la solicitarea în acest sens emanată de la instanța de recurs.

În caz contrar, dacă s-ar constata nul recursul pentru nemotivare, în contextul în care nu a fost soluționată cererea privind acordarea ajutorului public judiciar sau cererea a fost admisă, dar demersurile administrative în vederea desemnării de către Barou a unui apărător concret nu au fost integral parcurse, s-ar lipsi de finalitate practică procedura prevăzută de art. 13 alin. (3) din O.U.G. nr. 51/2008, încălcându-se principiul dreptului la apărare al recurentului.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008

Art. 11. (1) Cererea de acordare a ajutorului public judiciar se adresează instanței competente pentru soluționarea cauzei în care se solicită ajutorul; în cazul ajutorului public judiciar solicitat pentru punerea în executare a unei hotărâri, cererea este de competența instanței de executare.

(2) În cazul în care instanța competentă nu se poate stabili potrivit alin. (1), competentă este judecătoria în a cărei circumscripție teritorială își are domiciliul sau reședința solicitantul.

(3) Dacă ajutorul public judiciar este solicitat într-un proces în curs, cererea sau, după caz, cererile de acordare a ajutorului public judiciar se soluționează, dacă legea nu prevede altfel, de completul învestit cu soluționarea cererii principale.

Art. 12. (1) Ajutorul public judiciar se acordă oricând în cursul judecății, de la data formulării cererii de către persoana interesată, și se menține pe tot parcursul etapei procesuale în care a fost solicitat.

(2) Cererea pentru acordarea ajutorului public judiciar este scutită de taxă de timbru.

Art. 13. (1) Ajutorul public judiciar pentru exercitarea unei căi de atac se poate acorda în urma unei noi cereri.

(2) Cererea pentru acordarea ajutorului public judiciar în vederea exercitării unei căi de atac se adresează instanței a cărei hotărâre se atacă și se soluționează de urgență, de un alt complet decât cel care a soluționat cauza pe fond. În cazul în care cererea de acordare a ajutorului public judiciar este admisă, durata necesară soluționării acesteia se adaugă termenului pentru exercitarea căii de atac.

(3) Cererea pentru acordarea ajutorului public judiciar formulată ulterior introducerii căii de atac se adresează instanței competente să soluționeze acea cale de atac.

Art. 14. (1) Cererea pentru acordarea ajutorului public judiciar se formulează în scris și va cuprinde mențiuni privind obiectul și natura procesului pentru care se solicită ajutorul public judiciar, identitatea, codul numeric personal, domiciliul și starea materială a solicitantului și a familiei sale,

atașându-se înscrisuri doveditoare ale veniturilor acestuia și ale familiei sale, precum și dovezi cu privire la obligațiile de întreținere sau de plată. Cererea va fi însoțită și de o declarație pe propria răspundere a solicitantului în sensul de a preciza dacă în cursul ultimelor 12 luni a mai beneficiat de ajutor public judiciar, în ce formă, pentru ce cauză, precum și cuantumul acestui ajutor.

(2) La primirea cererii pentru acordarea ajutorului public judiciar solicitantului i se va pune în vedere faptul că, în cazul pierderii procesului, cheltuielile de judecată ale celeilalte părți vor fi în sarcina sa, precum și posibilitatea restituirii sumelor primite cu titlu de ajutor public judiciar în cazul prevăzut la art. 17 alin. (2).

(3) Instanța poate solicita orice lămuriri și dovezi părților sau informații scrise autorităților competente.

Art. 15. (1) Asupra cererii de ajutor public judiciar instanța se pronunță, fără citarea părților, prin încheiere motivată dată în camera de consiliu.

(2) Împotriva încheierii prin care se respinge cererea de acordare a ajutorului public judiciar cel interesat poate face cerere de reexaminare, în termen de 5 zile de la data comunicării încheierii.

(3) Cererea de reexaminare se soluționează în camera de consiliu de un alt complet, instanța pronunțându-se prin încheiere irevocabilă.

- ➔ *Stabilirea cuantumului precis al pretențiilor reclamantei se poate face printr-o expertiză. O astfel de probă profită în primul rând salariatei reclamante și de aceea aceasta trebuie să depună toate diligențele necesare administrării sale, cu atât mai mult cu cât, dacă reclamanta câștigă pe acest capăt de cerere, pârâțul urmează să achite contravaloarea onorariului de expert, iar în ipoteza contrară, pârâțul, dacă s-ar stabili în sarcina sa această plată a onorariului, ar fi îndreptățit să solicite contravaloarea acestor cheltuieli de judecată de la reclamantă. Această împrejurare dovedește că plata onorariului de expert nu are nicio legătură cu inversarea sarcinii probei, cel mult, raportat la specificul cauzei, s-ar putea susține că, teoretic, acest mijloc de probă poate servi intereselor ambelor părți, ceea ce ar justifica plata de către fiecare parte a doar jumătate din onorariu. În cazul în care reclamanta salariată s-ar afla într-o situație materială dificilă, aceasta poate solicita instanței acordarea ajutorului public judiciar sub forma plății onorariului expertului, în conformitate cu dispozițiile art. 6 lit. b) din O.U.G. nr. 51/2008 (C.A. București, s. a VII-a civ., confl. mun. și asig. soc., decizia nr. 1448/R din 23 martie 2010, nepublicată).*

Amânarea pronunțării 40. Reclamantul/pârâțul poate cere amânarea pronunțării pentru a depune concluzii scrise.

- ➔ *Potrivit dispozițiilor art. 74 alin. (1) din Legea nr. 168/1999, cererile referitoare la soluționarea conflictelor de drepturi se judecă în regim de urgență; astfel instanța poate judeca pricina la prima înfățișare, cu respectarea întocmai a principiului contradictorialității, ce se referă la posibilitatea părților, care au fost legal citate, de a-și spune punctul de vedere în legătură cu aspectele de fapt și de drept pe care le implică soluționarea cauzei. Faptul că părțile, legal citate, aleg să nu se prezinte personal în fața instanței nu afectează respectarea principiului contradictorialității și al dreptului la apărare, cât timp aspectele relevante au fost puse de instanță în discuția părților în ședință publică. Împrejurarea că pârâțul a avut posibilitatea de a formula concluzii orale în privința excepției invocate prin întâmpinare, posibilitate care nu a fost însă valorificată, nu afectează dreptul la apărare și principiul contradictorialității prin prisma drepturilor procesuale recunoscute părților (C.A. București, s. a VII-a civ., confl. mun. și asig. soc., decizia nr. 6798/R din 24 noiembrie 2009, nepublicată).*

- ➔ *În condițiile în care pentru primul termen de judecată reclamanta a fost citată, în citație fiind înscris atât termenul, cât și ora prezentării, respectiv ora 8,30 a.m., iar ulterior acestui*

moment procedural, reclamanta a avut termen în cunoștință, verificarea încheierilor din dosar nerelevând stabilirea unei alte ore pentru judecarea pricinii, obligația reclamantei era de a se prezenta în fața instanței de judecată, la fiecare termen, la ora 8,30 a.m., urmând a aștepta ca pricina să fie strigată și judecată în ordinea cauzelor înscrise pe lista de ședință. Odată etapa deliberării inițiată prin rămânerea instanței în pronunțare, pricina nu poate fi reluată, neexistând niciun temei legal procedural în acest sens. Singura posibilitate este repunerea cauzei pe rol, însă această măsură poate fi dispusă de către instanță doar dacă apreciază că este nevoie în cauză de noi lămuriri, iar nu ca urmare a faptului că reclamanta s-a prezentat cu întârziere în fața instanței, împrejurare pentru care culpa îi revine în exclusivitate (C.A. București, s. a VII-a civ., confl. mun. și asig. soc., decizia nr. 2586 R din 22 aprilie 2009, nepublicată).

Hotărârea primei instanțe 41. Hotărârea primei instanțe se numește sentință și este executorie, adică poate fi pusă în executare înainte de declararea și judecarea recursului.

Calea de atac. Recursul 42. În litigiile de muncă și de asigurări sociale hotărârea primei instanțe poate fi atacată cu recurs; în litigiile de muncă calea de atac poate fi declarată în termen de 10 zile de la data care figurează pe dovada de comunicare a sentinței către partea care urmărește să formuleze recurs. În litigiile de asigurări sociale termenul de exercitare a recursului este de 15 zile de la comunicarea sentinței.

☞ **De reținut.** *Termenul de recurs se calculează în sistemul zilelor libere, în care nu intră nici ziua când a început, nici ziua când s-a sfârșit termenul, iar dacă termenul se sfârșește într-o zi de sărbătoare legală sau când serviciul este suspendat, acest termen se va prelungi până la sfârșitul primei zile de lucru următoare.*

43. Cererea de recurs, formulată în scris și motivată, se depune, prin registratură, prin poștă sau prin serviciul de curierat, la registratura Tribunalului unde a fost judecată pricina în prima instanță.

În ipoteza în care cererea de recurs este depusă la o altă instanță, aceasta va fi îndreptată, pe cale administrativă sau printr-o decizie/ încheiere de declinare a competenței, către instanța de recurs competentă material și teritorial. Singura cerință pentru ca cererea de recurs să fie judecată pe fond de către instanța de recurs competentă este formularea și depunerea cererii în termenul legal de 10 zile/15 zile de la comunicarea sentinței.

44. Recursul este scutit de plata taxei judiciare de timbru și timbru judiciar.

45. Cererea de recurs trebuie formulată în suficiente exemplare, pentru instanța de recurs și pentru părțile adverse și este necesar ca recurentul să solicite și în această cerere judecata în lipsă, pentru a evita suspendarea judecării și perimarea.

1.2. ÎNTÂMPINAREA

Instanța _____
 Secția _____
 Dosar nr. ____/_____
 Termen la data de _____

DOMNULE PREȘEDINTE,

Subscrisa/Subsemnatul(a)⁽¹⁾ _____, cu sediul/domiciliul în _____ și domiciliul procesual ales în vederea comunicării tuturor actelor de procedură la⁽²⁾ la numitul(a) _____, cu domiciliul/sediul în _____, prin reprezentant legal⁽³⁾ _____, în calitate de pârâtă în dosarul nr. _____, în temeiul dispozițiilor art. 115-118 din Codul de procedură civilă, formulăm prezenta

ÎNTÂMPINARE

prin care solicităm instanței, în contradictoriu cu reclamantul(a) _____, admiterea excepției⁽⁴⁾ _____ și respingerea acțiunii ca _____, iar în cazul în care veți trece peste excepția invocată, solicităm respingerea acțiunii ca neîntemeiată.

-
- (1) Se vor înscrie denumirea completă a societății/instituției pârâte și adresa sediului (localitatea, strada, numărul, blocul, scara, etajul, apartamentul, sector/județul)/, iar în cazul societăților comerciale este util (dar nu obligatoriu față de conținutul art. 115 CPC) a se preciza numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice, codul fiscal și contul bancar. În cazul persoanelor fizice, se vor înscrie numele și prenumele complet, precum și domiciliul pârâtului (localitatea, strada, numărul, blocul, scara, etajul, apartamentul, sector/județul).
- (2) Mențiunea nu este obligatorie și trebuie să apară doar dacă persoana juridică/fizică ce are calitatea de pârât dorește comunicarea actelor de procedură altundeva decât la sediul/domiciliul său. În acest caz este obligatoriu, conform dispozițiilor art. 93 CPC, să fie arătată și persoana însărcinată cu primirea actelor de procedură. În caz contrar, chiar dacă a fost indicat expres un domiciliu procesual ales (localitatea, strada, numărul, blocul, scara, etajul, apartamentul, sector/județul), fără a se identifica și persoana care are mandatul de a primi actele de procedură, comunicarea respectivelor acte de procedură (printre care se numără citația și hotărârea) se va realiza la sediul/domiciliul pârâtului.
- (3) Se va înscrie numele reprezentantului legal în persoana căreia au fost stabilite, legal sau prin convenția asociațiilor sau, după caz, acționarilor, atribuții de reprezentare a persoanei juridice sau numele și prenumele complet, precum și domiciliul reprezentantului legal (părinte, tutore) al persoanei puse sub interdicție.
- (4) Excepțiile ridicate de pârât se vor referi nu numai la excepțiile de procedură, ci și la excepțiile de fond, întrucât prin întâmpinare se opun reclamantului toate mijloacele de apărare.

În susținerea excepției invocate, arătăm că _____

Pe fondul cauzei, arătăm că _____

În drept, ne întemeiem apărările pe dispozițiile art. 82 coroborate cu art. 115-118 din Codul de procedură civilă, precum și pe dispozițiile⁽⁵⁾ _____

În probațiune, solicităm încuviințarea probei cu înscrisuri, a probei testimoniale cu _____ martori, a probei cu interogatoriul reclamantului și a probei cu expertiză judiciară în specialitatea _____, în temeiul dispozițiilor art. 167 alin. (1) din Codul de procedură civilă, ca fiind pertinente, concludente și utile soluționării cauzei.

În cadrul probei cu înscrisuri, anexăm prezentei întâmpinări, în fotocopie certificată pentru conformitate cu originalul, în două exemplare, următoarele înscrisuri⁽⁶⁾: _____. De asemenea, solicităm obligarea reclamantului, în temeiul dispozițiilor art. 172 din Codul de procedură civilă, sub sancțiunea prevăzută de art. 174 din Codul de procedură civilă, să depună la dosarul cauzei, în copie certificată pentru conformitate cu originalul, următoarele înscrisuri⁽⁷⁾ _____.

În privința probei testimoniale, indic în vederea audierii în calitate de martori pe numiții⁽⁸⁾ _____, cu domiciliul în _____, pentru dovedirea _____, solicitând citarea lor în această calitate.

În privința probei cu interogatoriul, solicităm citarea reclamantului, cu mențiunea personal la interogatoriu, sub sancțiunea aplicării dispozițiilor art. 225 din Codul de procedură civilă⁽⁹⁾, în dovedirea faptelor personale vizând⁽¹⁰⁾ _____, urmând a depune la dosarul cauzei, la termenul de administrare a probelor, interogatoriul în formă scrisă.

Proba cu expertiza judiciară în specialitatea _____ are următoarele obiective⁽¹¹⁾: _____; în acest sens solicităm instanței să pună în vedere expertului desemnat să țină cont de documentele depuse de noi la dosarul cauzei și să ne citeze⁽¹²⁾ la efectuarea lucrărilor expertizei.

-
- ⁽⁵⁾ Se vor indica textele de lege pe care pârâtul își întemeiază apărările și care justifică respingerea acțiunii.
- ⁽⁶⁾ De exemplu, contractul individual de muncă, fișa postului, procesul-verbal de cercetare disciplinară, acte de stare civilă etc.
- ⁽⁷⁾ Prevederile art. 172-174 CPC sunt aplicabile în situația în care partea adversă deține respectivele înscrisuri.
- ⁽⁸⁾ Se vor menționa numele și adresele complete ale persoanelor indicate în calitate de martori (localitatea, strada, numărul, blocul, scara, etajul, apartamentul, sector/județul).
- ⁽⁹⁾ Potrivit art. 225 CPC: „Dacă partea, fără motive temeinice, refuză să răspundă la interogatoriu sau nu se înfățișează, instanța poate socoti aceste împrejurări ca o mărturisire deplină sau numai ca un început de dovadă în folosul părții potrivnice”.
- ⁽¹⁰⁾ De exemplu, pentru a proba adevărata calitate a reclamantului în care acesta și-a desfășurat activitatea în cadrul societății pârâte etc.
- ⁽¹¹⁾ Se arată obiectivele urmărite prin efectuarea expertizei, cum ar fi, de exemplu, dovedirea corectei îndepliniri a atribuțiilor de serviciu de către salariat, calculul punctajului și valorii pensiei etc.
- ⁽¹²⁾ În măsura în care pentru expertiză este nevoie de o lucrare la fața locului.

În ipoteza în care nu ne vom putea prezenta la judecată, solicităm instanței aplicarea dispozițiilor art. 242 alin. (2) din Codul de procedură civilă și judecarea cauzei chiar și în lipsa părților.

În conformitate cu dispozițiile art. 274 din Codul de procedură civilă, solicităm instanței să oblige reclamantul la plata cheltuielilor de judecată ocazionate de acest proces⁽¹³⁾.

Depunem prezenta întâmpinare în două exemplare, unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat reclamantului, ambele exemplare fiind însoțite de un set de înscrisuri în fotocopii certificate pentru conformitate cu originalul⁽¹⁴⁾. Anexăm procura sub semnătură legalizată/împuțernicirea avocațială/delegația de reprezentare⁽¹⁵⁾.

Semnătura⁽¹⁶⁾

Domnului Președinte al Judecătoriei/ Tribunalului/ Curții de Apel _____

COMENTARII

- Depunerea întâmpinării. Sancțiune** 1. În litigiile de muncă/de asigurări sociale întâmpinarea are caracter obligatoriu și trebuie depusă cu cel puțin 5 zile înaintea primului termen de judecată stabilit în cauză, în conformitate cu dispozițiile art. 114 alin. (2) CPC.
- Utilitatea acestor dispoziții este discutabilă în raport de abrogarea dispozițiilor art. 118 alin. (2) CPC prin Legea nr. 219/2005.
- În literatura de specialitate se susține că sancțiunea nedeunerii întâmpinării, deși legea nu o mai prevede expres ca urmare a abrogării art. 118 alin. (2) CPC, este decăderea pârâului din dreptul de a mai invoca excepții cu caracter relativ (excepțiile absolute pot fi invocate ori-când în cursul procesului), de a mai propune probe, de a invoca diverse împrejurări în apă-

⁽¹³⁾ Pot fi cerute sub forma cheltuielilor de judecată: onorariul avocatului, în măsura în care partea și-a angajat un apărător; onorariul expertului; cheltuieli legate de audierea martorilor etc., când administrarea probelor a implicat efectuarea unor cheltuieli etc.

⁽¹⁴⁾ Potrivit art. 116 CPC, la întâmpinare se vor alătura atâtea copii de pe întâmpinare câți reclamânți sunt; de asemenea, se va alătura același număr de copii certificate de pe înscrisurile pe care se sprijină, mai mult un rând de copii pentru instanță. Dacă mai mulți reclamânți au un singur reprezentant, sau un reclamant stă în judecată în mai multe calități juridice, se va depune la dosar pentru aceste părți câte o singură copie.

⁽¹⁵⁾ În cazul în care întâmpinarea este depusă prin mandatar convențional/avocat/consilier juridic.

⁽¹⁶⁾ Raportat la dispozițiile actuale ale Codului de procedură civilă, nu este necesar ca pe înscrisul conținând întâmpinarea să figureze și imaginea ștampilei/ sigiliului instituției/ societății pârâte, fiind suficientă semnătura olografă a reprezentantului legal al pârâtei sau a persoanei delegate să îi țină locul, însoțită de înscrierea în clar a numelui reprezentantului legal sau, după caz, a persoanei care îl înlocuiește temporar. Nimic nu împiedică ca, în cazul persoanelor juridice, pe lângă semnătura reprezentantului legal, să se aplice și ștampila, însă această posibilitate nu reprezintă o cerință obligatorie, a cărei nerespectare să poată conduce la concluzia lipsei semnăturii întâmpinării.

rea sa. Sancțiunea decăderii va opera totuși în temeiul prevederilor art. 103 CPC raportat la dispozițiile art. 136, respectiv art. 138 CPC.

- ➔ *Conform art. 136 CPC, excepțiile de procedură care nu au fost propuse în condițiile art. 115 și art. 132 CPC nu vor mai putea fi invocate în cursul judecării, afară de cele de ordine publică. Potrivit art. 115 pct. 1 și art. 118 alin. (1) CPC, pârâtul este obligat ca prin întâmpinare să invoce excepțiile de procedură, deducându-se că este vorba despre cele relative. Nerespectarea acestei din urmă dispoziții legale, ce reglementează momentul la care trebuie invocate excepțiile relative, împiedică însăși posibilitatea propunerii unor asemenea excepții chiar la prima zi de înfățișare, trimiterea pe care art. 136 CPC o face la prevederile art. 132 CPC vizând depunerea întâmpinării ulterior întregirii sau modificării de către reclamant a cererii introductive (C.A. București, s. a IX-a civ. și de propr. int., decizia nr. 368/R/2006, în Sancțiunile în procesul civil, p. 338).*

Codul de procedură civilă

Art. 103. (1) Neexercitarea oricărei căi de atac și neîndeplinirea oricărui alt act de procedură în termenul legal atrage decăderea, afară de cazul când legea dispune altfel sau când partea dovedește că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voința ei.

(2) În acest din urmă caz, actul de procedură se va îndeplini în termen de 15 zile de la încetarea împiedicării; în același termen vor fi arătate și motivele împiedicării.

Art. 136. Excepțiile de procedură care nu au fost propuse în condițiile art. 115 și 132 nu vor mai putea fi invocate în cursul judecării, afară de cele de ordine publică.

Art. 138. (1) Dovezile care nu au fost cerute în condițiile art. 112, 115 și 132 nu vor mai putea fi invocate în cursul instanței, afară de cazurile:

1. abrogat;
2. când nevoia dovezii ar reieși din dezbateri și partea nu o putea prevedea;
3. când administrarea dovezii nu pricinuieste amânarea judecării;
4. când dovada nu a fost cerută în condițiile legii, din pricina neștiinței sau lipsei de pregătire a părții, care nu a fost asistată sau reprezentată de avocat.

(2) În cazurile prevăzute la pct. 2 și 4, partea adversă are dreptul la contraprobă numai asupra aceluiași aspect.

(3) În cazul amânării, partea este obligată, sub pedeapsa decăderii, să depună, cu cel puțin 5 zile înainte de termenul fixat pentru judecată, copii certificate de pe înscrisurile invocate.

Termen în vederea pregătirii apărării și depunerii întâmpinării

2. Având în vedere că prevederile art. 118 alin. (3) CPC nu disting între situația pârâtului persoană fizică și situația pârâtului persoană juridică de drept public sau de drept privat, rezultă că la prima zi de înfățișare (această precizare trebuie raportată la dispozițiile art. 134 CPC, ceea ce înseamnă că este posibil, în funcție de circumstanțele concrete ale speței – spre exemplu, o lipsă de procedură la primul termen de judecată –, ca data termenului reprezentat de prima zi de înfățișare să difere) pârâtul, dacă nu este reprezentat sau asistat de avocat, poate cere termen în vederea pregătirii apărării și depunerii întâmpinării.

- ➔ **De reținut.** *O asemenea măsură nu este obligatoriu a fi dispusă, din oficiu, de către instanța de judecată, în lipsa unei cereri formulate oral sau în scris în acest sens de către pârât.*

Codul de procedură civilă

Art. 118. (1) Întâmpinarea este obligatorie, afară de cazurile în care legea prevede în mod expres altfel.

(2) *Abrogat.*

(3) În cazul în care pârâtul nu este reprezentat sau asistat de avocat, președintele îi va pune în vedere, la prima zi de înfățișare, să arate excepțiile, dovezile și toate mijloacele sale de apărare

despre care se va face vorbire în încheierea de ședință; instanța îi va acorda, la cerere, un termen pentru pregătirea apărării și depunerea întâmpinării.

Conținutul întâmpinării

3. Întâmpinarea trebuie să cuprindă mențiunile prevăzute de art. 115 CPC.

Codul de procedură civilă

Art. 115. Întâmpinarea va cuprinde:

1. excepțiile de procedură ce pârâțul ridică la cererea reclamantului;
2. răspunsul la toate capetele de fapt și de drept ale cererii;
3. dovezile cu care se apără împotriva fiecărui capăt de cerere; când va cere dovada cu martori, pârâțul va arăta numele și locuința lor;
4. semnătura.

Lipsa semnăturii nu atrage, ca în cazul cererii de chemare în judecată, nulitatea întâmpinării, în lipsa unei dispoziții exprese în acest sens, însă instanța, după ce va fi pus în vedere această lipsă pârâțului sau reprezentantului acestuia, are libertatea de a ignora acest înscris, ca efect al neasumării sale de către pârât prin semnătură.

În legătură cu acest aspect, s-a exprimat și opinia în sensul că, în cazul în care întâmpinarea nu este semnată, va fi anulată în condițiile art. 105 alin. (2) CPC; la fel și pentru lipsa celorlalte elemente ale întâmpinării.

Codul de procedură civilă

Art. 105. (2) Actele îndeplinite cu neobservarea formelor legale sau de un funcționar necompetent se vor declara nule numai dacă prin aceasta s-a pricinuit părții o vătămare ce nu se poate înlătura decât prin anularea lor. În cazul nulităților prevăzute anume de lege, vătămarea se presupune până la dovada contrarie.

Cu toate că textul art. 115 CPC face referire numai la *excepțiile de procedură* (de exemplu, excepția de recuzare, de incompatibilitate, de necompetență, de litispendență, de nulitate, de conexitate, de perimare, excepția nelegalei citări), și *excepțiile de fond* (de exemplu, lipsa calității procesuale, a capacității procesuale, a interesului, lipsa dovezii îndeplinirii procedurii prelabile prevăzute de lege, autoritatea de lucru judecat, prescripția) trebuie indicate în întâmpinare, fiind necesară soluționarea lor, potrivit art. 137 alin. (1) CPC, înainte de cercetarea în fond a pricinii.

Codul de procedură civilă

Art. 137. (1) Instanța se va pronunța mai întâi asupra excepțiilor de procedură și asupra celor de fond care fac de prisos, în totul sau în parte, cercetarea în fond a pricinii.

(2) Excepțiile nu vor putea fi unite cu fondul decât dacă pentru judecarea lor este nevoie să se administreze dovezi în legătură cu dezlegarea în fond a pricinii.

Excepțiile de procedură care nu au fost arătate în întâmpinare sau la prima zi de înfățișare, în condițiile art. 118 alin. final CPC (atunci când pârâțul nu este reprezentat sau asistat de avocat), nu vor mai putea fi invocate în cursul judecării, cu excepția celor de ordine publică, deoarece intervine sancțiunea decăderii, potrivit art. 136 CPC. În schimb, excepțiile de fond pot fi invocate și după prima zi de înfățișare înaintea primei instanțe.

Potrivit art. 115 pct. 2 CPC, prin răspunsul la toate capetele de fapt și de drept ale cererii pârâțul se apără în fond. De exemplu, pârâțul poate invoca faptul că și-a executat, în tot sau în parte, obligațiile asumate prin contract. Dacă pârâțul invocă prin întâmpinare nulitatea actului juridic, în lipsa unei cereri reconvenționale având un asemenea obiect, instanța nu poate să constate nulitatea contractului și să repună părțile în situația anterioară, ci, atunci

când constată că apărarea pârâtului este întemeiată, poate să respingă cererea de chemare în judecată ca neîntemeiată.

- 4.** Raportat la conținutul dispozițiilor art. 115 CPC, rezultă că întâmpinarea trebuie să reprezinte o formă de apărare exhaustivă, adaptată susținerilor din cererea de chemare în judecată. De aceea, nu este recomandabil a se prefera varianta expunerii unor apărări extrem de succinte, bazate exclusiv pe afirmații cu caracter generic și care nu prezintă varianta opusă versiunii prezentate în cererea de chemare în judecată.
- Copii anexate întâmpinării** **5.** În conformitate cu dispozițiile art. 116 alin. (1) CPC, la întâmpinare se vor alătura atâtea copii de pe întâmpinare câți reclamanți sunt; în măsura în care printre probele enumerate în întâmpinare se regăsesc și înscrisuri, acestea vor fi depuse în suficiente exemplare pentru comunicare către reclamanți, plus un rând de înscrisuri pentru a rămâne la dosarul cauzei.
- Mai mulți pârâți** **6.** Există posibilitatea, dacă în cauză au fost chemați în judecată mai mulți pârâți, ca aceștia sau o parte dintre ei să răspundă printr-o singură întâmpinare.
- Comunicarea întâmpinării** **7.** În legătură cu obligativitatea comunicării întâmpinării reclamantului, în literatura de specialitate se apreciază că, în cazul în care la dosarul cauzei pârâtul depune întâmpinare, instanța are obligația de a comunica acest act de procedură reclamantului, pentru a se asigura dreptul acestuia la apărare și respectarea principiului contradictorialității și, implicit, cel al egalității armelor; chiar dacă în Codul de procedură civilă nu există o dispoziție expresă prin care să se instituie obligativitatea comunicării întâmpinării, în condițiile în care întâmpinarea este un act de procedură care, potrivit art. 116 CPC, se depune împreună cu copii de pe înscrisurile invocate în dovedirea pretențiilor în atâtea exemplare câți reclamanți sunt, rațiunea acestei reglementări nu poate fi alta decât asigurarea comunicării acestor acte părților potrivit pentru respectarea echilibrului și simetriei în raport de comunicarea din oficiu a cererii de chemare în judecată, de apel sau recurs, împreună cu înscrisurile anexate.
- ➔ *Potrivit art. 86 alin. (1) CPC, comunicarea tuturor actelor de procedură se va face din oficiu. Este adevărat că nu există o dispoziție expresă a Codului de procedură civilă prin care să se prevadă comunicarea din oficiu a întâmpinării, însă această obligație revine instanței, întrucât și întâmpinarea reprezintă un act de procedură, iar, pe de altă parte, art. 116 CPC prevede obligativitatea depunerii la dosar a atâtor copii de pe întâmpinare câți reclamanți sunt, însoțite de numărul corespunzător de copii de pe înscrisurile pe care aceasta se sprijină; această dispoziție nu-și poate avea rațiunea decât în scopul comunicării copiilor către părțile potrivnice, pentru asigurarea echilibrului și simetriei în raport de comunicarea, tot din oficiu, a cererii de chemare în judecată, de apel ori de recurs, împreună cu actele anexate. Refuzul instanței de a comunica părții potrivnice întâmpinarea și actele depuse la dosar – mai ales în situația în care aceasta a solicitat expres comunicarea respectivelor acte de procedură, învederând că locuiește la mare distanță de sediul instanței și dorește judecarea în lipsă – reprezintă o încălcare a dreptului la apărare și o nesocotire a principiului contradictorialității care guvernează procesul civil. De asemenea, asigurând numai comunicarea cererii de apel și a înscrisurilor doveditoare către intimați, dar nu și întâmpinarea și înscrisurile depuse de intimați către apelanți, instanța a nesocotit principiul „egalității armelor” consacrat de art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului referitor la dreptul la un proces echitabil (C.A. București, s. a IX-a civ. și propr. int., decizia nr. 123/2005, în Codul de procedură civilă adnotat, p. 270).*

În sens contrar. *Instanța nu este obligată să comunice, din oficiu, întâmpinarea către reclamant. Nu există nicio prevedere legală expresă în Codul de procedură civilă în acest sens. Această omisiune nu este întâmplătoare și are la bază realitatea conform căreia reclamantul, fiind partea care a declanșat procesul, are obligația, potrivit dispozițiilor art. 129 alin. (1) CPC, să urmărească desfășurarea și finalizarea procesului, inclusiv prin prezentarea în fața instanței și luarea la cunoștință a întâmpinării. Dacă reclamantul sau o altă parte a cerut judecata în lipsă, potrivit dispozițiilor art. 242 alin. (2) CPC, instanța poate soluționa pricina fără a fi obligată să comunice întâmpinarea, cu atât mai mult cu cât în cazul în care reclamantul nici nu a cerut acest fapt (C.A. București, s. a VII-a civ., confl. mun. și asig. soc., decizia nr. 6798/R din 24 noiembrie 2009, nepublicată).*

- ➔ **De reținut.** *În cazul în care instanța nu a comunicat din oficiu întâmpinarea, reclamantul are posibilitatea ca, la primul termen de judecată, să ceară să i se comunice întâmpinarea și, totodată, să solicite amânarea cauzei pentru a lua cunoștință de conținutul acesteia.*